SCHILLER INSTITUTTET
KAMPAGNEAVIS NR. 13, EFTERÅR 2011

foreslået bidrag 20 kr.

Infrastruktur for en ny økonomisk platform

Investeringer i infrastrukturen er de nulevendes mulighed for, at skabe bedre omstændigheder og muligheder for de kommende generationer.

Læs side 6

Atomkraft som vækstdynamo

Fremtidens placering af atomkraftværker i Danmark skal virke som en dynamo, der i højere grad vil definere udviklingen af landet end bare producere strøm.

Læs side 7

Obama må væk!

»Det, den amerikanske befolkning nu må gøre, er at afsætte deres præsident, der er en marionetdukke for briterne, og så sammen med Rusland og Kina forme Den Store Stillehavsalliance, der kan redde menneskeheden.«

Læs side 2+5

Finanskollaps!

Den amerikanske økonom og statsmand Lyndon LaRouche har i de seneste par uger gentagne gange betonet, at euro-systemet og hele det internationale finanssystem er inde i sin dødskamp, og at det hele kan ryge når som helst.

Læs side 5

GLASS-STEAGALL - ELLER KAOS!

»Glass-Steagall eller kaos var det slogan, som jeg stillede op med ved det nylige folketingsvalg sammen med to andre kandidater fra Schiller Instituttets Venner«, skriver Tom Gillesberg. »Skal verden have en vej ud af den nuværende krise, må vi indføre en Glass/Steagall-lignende bankopdeling, så der er vandtætte skodder mellem det normale banksystem og finansinstitutioner, der lever af spekulation. Vi må rense bankerne for deres finansielle giftaffald, afskaffe de finansielle supermarkeder og opdele banker af en størrelse, der kan true nationaløkonomien. Staten må regulere finansverdenen og om nødvendigt holde hånden under de banker, der sørger for ind- og udlån til virksomheder, private og lokalsamfundene. Banker som Saxo Bank, der vil leve af spekulation, må sejle deres egen sø.«

»Den nye regering må hurtigt adressere den akutte trussel imod Danmark, som sammenbruddet af det globale finanssystem udgør, med tre tiltag: Man må have 1) en finansiel undersøgelseskommission, 2) en Glass/Steagall-bankopdeling og 3) massive offentlige investeringer i grundlæggende økonomisk infrastruktur, der kan aktivere og opgradere den fysiske del af den danske økonomi.«

Læs side 2- 3

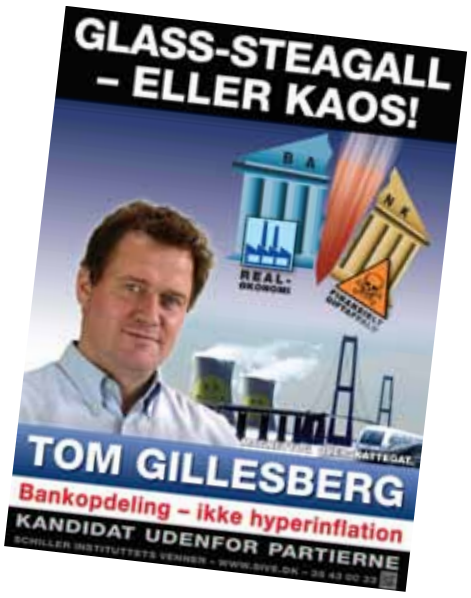

FINANSIEL UNDERSØGELSESKOMMISSION

Christen Sørensen, professor i økonomi, SDU og fhv. overvismand, skriver i denne kronik, at »det er bemærkelsesværdigt, at det i regeringsgrundlaget for S-R-SF regeringen ikke er tilkendegivet, at der skal nedsættes en dansk finansiel kommission, der skal undersøge årsagerne til, at så mange pengeinstitutter i Danmark har vovet sig ud, hvor de ikke kunne bunde«. Med udgangspunkt i »Angelides-kommissionens« rapport om finanskrisen i USA begrunder han nødvendigheden af en dansk finansiel undersøgelseskommission og en række af de tiltag til regulering og kontrol, som en sådan kommission bør foreslå, for at forhindre lignende kriser i fremtiden.

Læs side 3

ET NYT KREDITSYSTEM MED DEN STORE STILLEHAVSALLIANCE

Den 30. september lovpriste Lyndon LaRouche Putins brillante strategiske træk og gennemgik, hvorledes det kan bane vejen for et strategisk partnerskab mellem USA, Rusland og Kina – hvis Obama bliver fjernet fra præsidentembedet eller sat uden for indflydelse.

LaRouche mente, at en sådan tremagtsalliance bør være kernen i et nyt globalt finans- og kreditsystem, hvor magten over det finansielle system flyttes fra det globale marked under kontrol af private finansielle interesser og tilbage til et system i ånden fra Den amerikanske Frihedskrig i form af et samarbejde mellem suveræne nationer.

Med et udgangspunkt i de tre nationer vil man etablere et nyt internationalt finanssystem med faste valutakurser og skabelse af nationale kreditter, der kan sikre nationerne og deres befolkninger udvikling og fremskridt.

Læs side 5-10

LAROUCHE: Kreativitet som sådan

»Vi er selvfølgelig mennesker, men hvad er potentielt menneskeligt, som kan gøre det muligt for os at overleve der, hvor ingen dyreart normalt ville kunne overleve? Det er, at vi er i stand til at udvikle en form for forstand, der ikke begrænses af forestillingen om de fem sanser. Det er, når vi ... indstiller vor forstand på udførelsen af eksperimenter, der udvirker netop dette, at mennesket manifesterer den virkelige forskel mellem mennesket og andre dyrearter. Den demonstrerer derved sit potentiale for at komme i besiddelse af evnen til at overleve der, hvor ingen dyreart ville have de fornødne evner til at foretage den nødvendige tilpasning. ... Dette kaldes *kreativitet!*«

Læs side 11

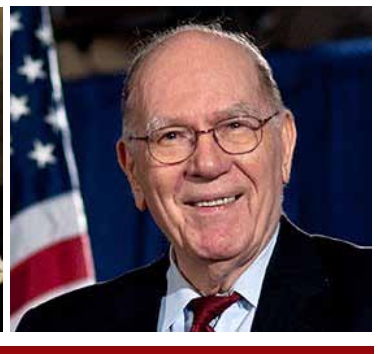

GLASS-STEAGALL – ELLER KAOS!

I denne udtalelse fra den 13. oktober 2011 fremlægger Tom Gillesberg, formand for Schiller Instituttet i Danmark, presserende tiltag den nye regering må iværksætte og advarer imod faren for at Obama og EU vil bruge krisen til at tilsidesætte demokratiet.

Glass-Steagall eller kaos var det slogan, som jeg stillede op med ved det nylige folketingsvalg sammen med to andre kandidater fra Schiller Instituttets Venner. Nu er det på alles læber. Som man så det i mediedækningen af vores kandidatur, har alle måttet erkende, at vi havde ret i vores forudsigelse af det kommende finanskrak i 2007. Det giver os en helt særlig autoritet i den nuværende situation, fordi vi, på grund af vores tætte mangeårige samarbejde med Lyndon LaRouche, ved, hvad det er for en økonomisk og finansiel krise, vi har med at gøre, og hvordan vi kommer godt ud på den anden side af den.

Valget er nu forbi, og slogans må erstattes med gennemførelsen af de tiltag, som kan sikre Danmarks overlevelse og fremtid. Den nye regering må hurtigt adressere den akutte trussel imod Danmark, som sammenbruddet af det globale finanssystem udgør, med tre tiltag: Man må have 1) en finansiel undersøgelseskommission, 2) en Glass/Steagall-bankopdeling og 3) massive offentlige investeringer i grundlæggende økonomisk infrastruktur, der kan aktivere og opgradere den fysiske del af den danske økonomi.

1) Den finansielle undersøgelseskommission skal, i lighed med Den amerikanske Kongres' »Angelides-kommission«, afdække, hvilke processer og forandringer, der forårsagede finanskrisen i 2008 og de mange bank- og finanskriser siden. Kommission skal samtidig komme med konkrete forslag til, hvordan man kan forhindre noget lignende i at ske i fremtiden (se artiklen af tidligere overvismand Christen Sørensen på side 3).

2) Indførelsen af en dansk Glass/Steagall-lovgivning (se side 3) kan sikre, at de danske banker, realkreditinstitutioner og lignende kan holdes væk fra dansk og international finansspekulation. De såkaldte »finansielle supermarkeder« må opløses og erstattes af mindre og gennemskuelige finansinstitutioner, der begrænser deres aktiviteter til et specialområde, som de har forstand på. Almindelige banker må således ikke længere fungere som hvervekontorer for penge og investorer til spekulation.

3) Staten går i gang med massive investeringer i den danske økonomi (se side 6), der kan kompensere for den megen økonomiske aktivitet, der forsvinder pga. krisen, og som vil ruste Danmark til fremtiden gennem en forbedret produktivitet og produktionsevne. Vi skal fremrykke offentlige investeringer, der allerede er projekterede og dermed klar til at blive sat i gang, men skal så også i mellemtiden forberede en næste omgang af langt større investeringer, der kan løfte hele den danske økonomi op på et højere niveau: Bygningen af Kattegatbroen, Femern Bælt-forbindelsen, en fast forbindelse mellem Helsingør og Helsingborg – og så et dansk magnettognet og nogle kernekraftværker, der for alvor kan flytte hele økonomien op på et højere teknologisk niveau. Pengene til investeringerne kan vi skabe ved hjælp af en dansk udgave af tidligere tiders amerikanske kreditsystem (se side 4). Disse investeringer vil ikke, ligesom den tidligere regerings stimuleringspakker, føre til øgede gældsproblemer på lang sigt, da de netop er *investeringer* i stedet for *forbrug*, og dermed øger produktiviteten og indtjeningen i økonomien på sigt – og dermed også tilbagebetalingsevnen.

Faren for fascisme

At det er denne alternative vej vi må gå, i stedet for at følge den kurs, som EU og USA har fulgt siden krisen begyndte i 2007, kan man forstå, når man betragter den finansielle, økonomiske og politiske katastrofe, som netop nu udvikler sig. Alle de mange finansielle hjælpepakker, som verdens regeringer har disket op med siden 2007-2008, har på ingen måde løst problemerne, men blot udskudt dem og gjort dem større. Gennem hæmningsløst at pumpe penge ind i den bankerotte finanssektor, har man allerede flyttet gæld og mistillid fra finansverdenen over til nationerne og fået skabt en akut statsgældskrise. Fortsætter man denne destruktive politik, vil det næste offer være tilliden til de ledende valutaer som dollaren og euroen, der meget snart kan blive reduceret til værdiløs konfetti med samme værdi, som den tyske Reichsmark havde i slutningen af 1923.

Samtidigt har denne udvikling skabt en akut fare for en fascistisk udvikling, som den vi så i 30'erne, men i endnu større skala. Allerede i de kommende uger vil de private finansinteresser under ledelse af City of London, der bragte Mussolini og Hitler til magten i 30'erne, forsøge at bruge denne akutte krise til at gøre det af med det repræsentative demokrati. Præsident Obama, der ligesom tidligere præsident Bush har været en lydig undersåt til Det britiske Imperiums politik med at afskaffe suveræne nationalstater, der kæmper for deres befolkningers ve og vel, bliver nu lovprist af tidligere vicepræsident Cheney for at overgå Bush i sine overgreb på forfatningen.

Obama må væk

Obama har direkte lavet en hemmelig dødsliste, hvor man likviderer folk, uden at de får en rettergang eller kan forsvare sig, inklusive amerikanske statsborgere som al-Qaida-talsmanden Anwar al-Awlaki, der blev dræbt 30. september i Yemen. Som Occupy Wall Street-bevægelsen viser det, så vokser utilfredsheden med Obama også dag for dag på grund af hans politik med at ofre den amerikanske befolknings ve og vel for City of London og Wall Streets interesser. Men der er folk, der lover Obama, at han kan beholde magten, hvis han blot gennemfører det kup, som Cheney forsøgte at få gennemført i timerne efter 11. september. Derfor er det, at Lyndon LaRouche opfordrer alle amerikanske patrioter til at få ham afsat hurtigst muligt.

På lignende vis forsøger man at bruge eurokrisen til at få gennemtvunget overdragelsen af de forskellige eurolandes økonomiske og finansielle politik permanent til EU og Den europæiske Centralbank – uden at befolkningerne bliver hørt. I mange lande – inklusive Tyskland – vil det være et brud på forfatningen og markere, at det repræsentative demokrati er blevet erstattet af et teknokrati, hvor det i lighed med fascismen i 30'erne er private finansielle interesser, der fastlægger politikken til deres egen fordel og til skade for nationerne og befolkningerne.

Men der er et alternativ til fascisme, kaos og krig. Den amerikanske økonom og statsmand Lyndon LaRouche – der igennem fem årtier har udvist en enestående evne til at kunne forudse, hvilke økonomiske problemer, der var på vej – har igennem længere tid ikke blot forudsagt den krise, som vi står med nu, men også anvist en farbar vej ud af den: USA – og resten af verdens regeringer – må genindføre Roosevelts Glass/Steagal-bankopdelingslov fra 1933 (se side 3).

Det må gøres klart, at staten kun vil udstrække sit finansielle sikkerhedsnet til de banker, der har at gøre med normal indlåns og udlånsaktivitet – ikke finansiel spekulation. Det vil frigøre staterne fra en uoverskuelig række af finansielle forpligtelser, som f.eks. de astronomiske mængder af mærkværdige og uforståelige finansielle derivater (værdipapirer, der ikke giver ejerskab til nogen værdier, men blot spekulerer i forandringen af deres værdi), der i dag oversvømmer finansverdenen. Staterne har så mulighed for at skabe kredit til investeringer i infrastruktur og produktion i den fysiske økonomi, som kan sikre produktive arbejdspladser og en genopbygning af økonomierne og nationernes langsigtede økonomiske og finansielle troværdighed.

Tremagts-alliancen

Gør USA det, er vejen banet for en alliance mellem USA, Rusland og Kina(se side 5), der kan etablere et nyt internationalt kreditsystem til erstatning for det nuværende kuldsejlede monetære system, som baseredes på globalisering og private finansinteressers kontrol. Et nyt kreditsystem, som kan finansiere store infrastrukturprojekter og genopbygningen af produktionsevnen baseret på højteknologi og videnskabeligt fremskridt, som f.eks. kerne- og fusionskraft og en udforskning af rummet.

Den nylige annoncering på Det forenede Ruslands partikongres af en alliance mellem nuværende statsminister Putin og præsident Medvedev, hvor de vil bytte rolle ved næste års valg for den næste 4-årige regeringsperiode, har allerede gjort klart, at Rusland vil fortsætte Putins politik med at udvikle sig østover og have et tæt partnerskab med Kina i den proces. Putin er også en fortaler for, at infrastrukturprojekterne ikke blot skal føres helt ud i det folketomme, men råstofrige Sibirien, men også fortsætte videre over en fast forbindelse over Beringsstrædet til Det nordamerikanske kontinent og USA.

Den største forhindring imod USA's indførelse af Glass/Steagall og en indtræden i en sådan tremagtsalliance, der ville føre til etableringen af et globalt fastkurs valuta- og kreditsystem, har været den amerikanske præsident Obama. Han har været en fortsættelse af Bush-regeringens politik, hvor Storbritanniens, City of Londons og Wall Streets interesser har gået forud for USA's og den amerikanske befolknings. Nu er der imidlertid et oprør i gang fra både den amerikanske befolkning og i de amerikanske institutioner, der øger chancerne for, at Obamas rolle, hvis vi kan forhindre et kup i USA, begrænses gennem en rigsretssag, en afsættelse, eller truslen om den. Den lille gruppe demonstranter, der slog lejr i New York under et slogan om at besætte Wall Street, er i ekspresfart ved at udvikle sig til et samlingspunkt for den voksende utilfredshed blandt størstedelen af den amerikanske befolkning med Obama og Kongressen i Washington. På samme forunderlige vis, som unge og tilsyneladende magtesløse demonstranter i Tunis eller Cairo kunne vælte de magthavende regimer, er en lignende proces på vej i USA og Europa.

Den farlige miljøbevægelse

I den proces vil vores største hindring, udover de britisk allierede finansielle rovdyr på de finansielle markeder, være den uvidenskabelige og anti-menneskelige internationale miljø- og klimabevægelse, der i lighed med grundlæggeren af Verdensnaturfonden, den britiske prinsgemal Phillip, mener, at udvikling er noget skidt, der skal stoppes. Prins Philip har åbent erklæret, at han ser det at få reduceret antallet af mennesker og deres indflydelse her på kloden som den egentlige udfordring. Ifølge Philip skulle verdens befolkning helst reduceres fra de nuværende syv milliarder til mindre end to – og helst til under en enkelt milliard.

Denne misantropiske holdning er imod universets orden og vil sikre vores undergang, hvis ikke vi får den stoppet. Betragter vi udviklingen på Jorden over de sidste milliarder af år, er det tydeligt, at der ikke eksisterer nogen naturlig balance, men et stadigt krav om udvikling og fremskridt. Det nye med menneskets tilstedeværelse over de seneste par millioner år er, at den udvikling, som planter og dyr deltager i ubevidst, kan vi som menneskehed fortsætte langt mere målrettet og effektivt, fordi vi kan gøre det bevidst og viljemæssigt. Det er denne helt unikke menneskelige egenskab af viljemæssig kreativitet der gør, at vi kan løse alle de kriser, vi måtte blive konfronteret med – også den nuværende (se mere i LaRouches tale om kreativitet på side 8).

Tre nødvendige tiltag:

1. **Nedsæt en finansiel undersøgelseskommission:**
   Hvad gik galt? Hvem var de ansvarlige?
   Hvordan undgår vi, at det sker igen?
2. **Indfør en Glass/Steagall-bankopdeling:**
   Fjern spekulationen og beskyt de normale banker
3. **Magnettog over Kattegat:**
   Kickstart en højteknologisk produktionsøkonomi

Schiller Instituttets kampagneavis nr. 13, efterår 2011

Udgivet af Schiller Instituttet.
Sankt Knuds Vej 11, kld. tv., 1903 Frederiksberg C, tlf: 35 43 00 33
si@schillerinstitut.dk, www.schillerinstitut.dk
Århus: 28 51 87 50 og 60 16 40 96

Bidrag kan sendes til Giro: 564-8408 eller homebanking: 1551-0005648408.
Redaktion: Tom Gillesberg (ansvh.), Michelle Rasmussen, Janus Kramer Møller, Feride Istogu Gillesberg, Percy Rosell, Anne Stjernstrøm.

Tryk: Dansk AvisTryk.
Oplag: 55.000 eksemplarer. **ISSN: 1902-5351**

HVAD ER GLASS-STEAGALL?

Skal verden have en vej ud af den nuværende krise, må vi indføre en Glass/Steagall-lignende bankopdeling, så der er vandtætte skodder mellem det normale banksystem og finansinstitutioner, der lever af spekulation. Vi må rense bankerne for deres finansielle giftaffald, afskaffe de finansielle supermarkeder og opdele banker af en størrelse, der kan true nationaløkonomien. Staten må regulere finansverdenen og om nødvendigt holde hånden under de banker, der sørger for ind- og udlån til virksomheder, private og lokalsamfundene. Banker som Saxo Bank, der vil leve af spekulation, må sejle deres egen sø.

Den nye fremadstormende politiske græsrodsbevægelse i USA, Occupy Wall Street, venter den 15. oktober at have hundreder af protestdemonstrationer rundt omkring i USA rettet imod den voksende ulighed, hvor den amerikanske stat har brugt tusinder af milliarder dollars til at hjælpe Wall Street, mens almindelige mennesker mister deres livsgrundlag. Bevægelsen har som sit første og største krav, at man skal genindføre den Glass/Steagall-lovgivning til opdeling af bankerne, som Franklin D. Roosevelt fik vedtaget i 1933. Bevægelsen er dermed den seneste tilføjelse til den voksende gruppe af politikere, økonomer og aktivister, der er kommet til denne erkendelse, siden Lyndon LaRouche for flere år siden satte Glass/Steagall på dagsordenen som det afgørende punkt, hvis man skal kunne finde en vej ud af krisen.

Det voksende pres på USA's Kongres for at genindføre Glass/Steagall-loven, som blev ophævet i 1999, fra uafhængige økonomer, fagforeninger som AFL-CIO, byråd og mange andre instanser, har haft en effekt. Allerede den 12. april i år fremsatte det demokratiske kongresmedlem Marcy Kaptur lovforslaget HR 1489 i Repræsentanternes Hus om en sådan genindførelse, og hun har indtil nu fået følgeskab af 46 andre kongresmedlemmer, blandt dem både demokrater og republikanere, der har meldt sig som medforslagsstillere.

Også i Europa fylder Glass/Steagall stadig mere i debatten, senest i form af en helsides artikel i avisen Le Monde den 4. oktober af socialisten Michel Rochard, tidligere statsminister i Frankrig, hvor han tilmed foreslog, at man skulle indkalde til et ekstra møde i FN's sikkerhedsråd for at behandle emnet. I Schweiz vedtog man den 30. september en lov for at begynde at gøre noget ved de banker, der ville vælte samfundsøkonomien, hvis de gik ned. Det var en udvandet version af det forslag til en fuld Glass/Steagall-lovgivning, som Dick Marty fra Folkepartiet havde fremsat, men er et skridt på vejen. I Sverige har ledende repræsentanter fra både Vänsterpartiet og Miljøpartiet offentligt krævet, at man undersøger muligheden for en Glass/Steagall-bankopdeling.

Hvad er Glass/Steagall?

Bankloven af 1933, som Glass/Steagall-banklovgivningen egentlig hed, var en af de første love, der blev gennemført under præsident Roosevelt, og har fået sit tilnavn efter Carter Glass, en demokratisk senator fra Virginia, og Henry B. Steagall, et demokratisk kongresmedlem fra Alabama, der var de to drivende kræfter for at få loven udarbejdet og gennemført i henholdsvis Senatet og Repræsentanternes Hus.

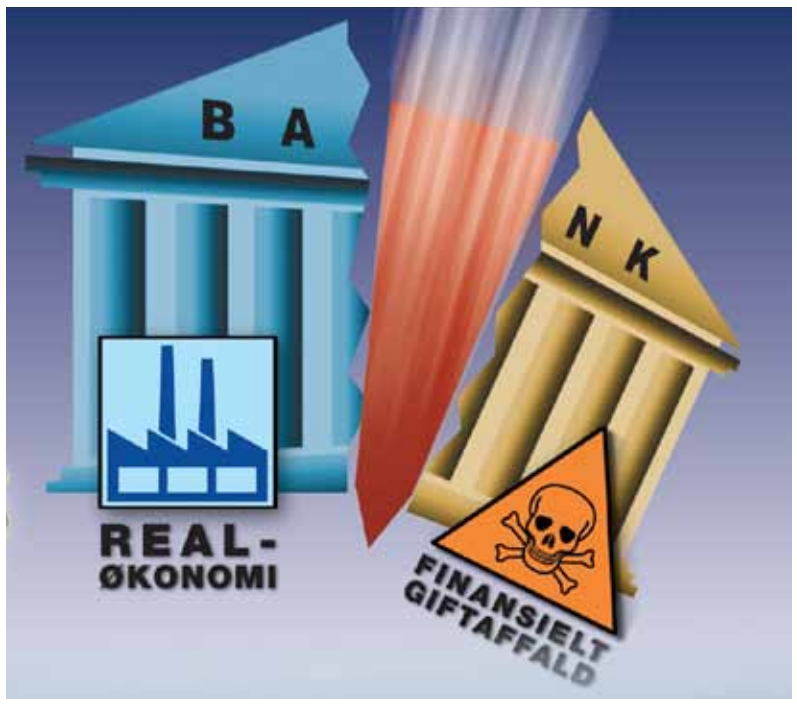

Glass/Steagall-loven sørgede gennem en bankopdeling for, at staten ikke kom til at dække tabene på finansverdens finansielle giftaffald.

Loven kom i kølvandet på børskrakket i 1929 og rækken af bankkrak fra 1931 og fremefter. I tiden op til Roosevelts indsættelse den 15. marts 1933 var næsten 5000 amerikanske banker gået konkurs, og folks tillid til bankerne var væk. Den kunne kun genoprettes gennem et regeringsindgreb, der gav folk tiltro til, at deres penge ville være sikre i bankerne, og som indførte en regulering, der kunne sørge for, at banksystemet ikke ville komme i samme uføre igen. Roosevelt sagde direkte: »I vores fremskridt med at få genoptaget arbejdet, behøver vi to beskyttelsesmekanismer for at forhindre, at den gamle ordens dårligdomme kommer tilbage: Der må være et strengt opsyn med alle bankaktiviteter, kreditgivning og investeringer – det må være slut med at spekulere med andre folks penge – og der må være foranstaltninger til at sikre tilstrækkelig men sund valuta«.

Helt konkret pålagde loven alle banker at vælge, om de ville være en normal kommerciel bank med ind- og udlånsaktivitet, eller om de ville være en investeringsbank på Wall Street, der tjente penge på at lancere nye selskaber på børsen, sælge aktier og lignende. Bankerne fik et år fra lovens iværksættelse til at vælge at være enten det ene eller det andet og om nødvendigt dele banken i to dele, der hver for sig fik forskelligt personale, ledelse, bestyrelse og ejerskab. Det blev forbudt for kommercielle banker at

-fortsættes på side 4

Nødvendigheden af en finansiel undersøgelseskommission

Kronik af Christen Sørensen, Professor i økonomi, SDU, og fhv. overvismand

Baggrund

Et valg er overstået. En ny regering er dannet, og et regeringsgrundlag er skrevet. Danmark er som mange andre lande hårdt ramt af finanskrisen og den efterfølgende økonomiske krise. Den finansielle sektor bærer et stort ansvar for krisen: ved at markedsføre giftige finansielle produkter, som alt for mange, også de største finansielle institutioner i denne verden, ikke forstod, og ved uansvarlig finansiering af boligbobler i mange lande. Blandt OECD-landene var det kun Irland og Spanien, der i midt 00'erne havde et større boligbyggeri i forhold til bnp end Danmark. Ikke mærkeligt, at boligmarkedet i Danmark er i en dyb krisetilstand, og at mange danske banker har lidt voldsomme tab på finansiering af byggeprojekter og ejendomsselskaber.

I USA har man i det mindste fra politisk side forsøgt at identificere hovedårsager til den finansielle krise. Det skete med nedsættelsen i maj 2009 af Financial Crisis Inquiry Commission, der i januar 2011 udgav resultaterne af dens undersøgelser, også kaldet Angelides-rapporten efter formanden for kommissionen. Rapporten var på i alt 633 tætskrevne sider.

Desværre har rapportens påpegning af hovedårsager til den finansielle krise ikke ført til afgørende politiske handlinger. Hertil er der to hovedårsager.

Christen Sørensen talte om læren fra Angelides-kommissionen på Schiller Instituttets internationale konference i Rüsselsheim, Tyskland, i juli 2011.

Kommissionens 10 medlemmer var dels udpeget af demokraterne (6) og dels af republikanerne (4). Som fronterne er trukket op mellem demokraterne og republikanere i USA, er det måske ikke overraskende, at det endte med en opdeling af rapporten efter politiske skillelinjer. Men det betød, at de efterfølgende handlemuligheder blev begrænset. Men det var ikke den eneste årsag til, at de politiske tiltag til at hindre gentagelser blev så ubetydelige. For Angelides-kommissionen måtte kun undersøge årsager til den finansielle krise. Den måtte ikke komme med konkrete forslag til at forhindre nye kriser med udspring i den finansielle sektor. Og det var endog efter finanskrisen blevet endnu vigtigere, idet den finansielle sektor i USA er blevet endnu mere domineret af mastodonter via yderligere opkøb – med regeringens bistand – af nødlidende banker og investeringsbanker.

Netop nu ser det ud til, at der er ved at rejse sig et folkeligt oprør i USA mod, at politikerne ikke har handlet, mens tid var. Præsident Barack Obamas popularitet er i bund, og hans genvalg truet, og det selv om republikanerne endnu ikke har fundet en kandidat, som de kan stå sammen om. Dette er bestemt ikke uden grund. De manglende indgreb mod excesserne i den finansielle sektor op til finanskrisen og også derefter, samt udpegningen af belastede personer af finanskrisen til helt centrale poster, bl.a. finansminister Timothy Geithner, som det fremlægges i den fremragende film om den finansielle krise, Inside Job, har bidraget til at underminere tiltroen til Obama. Hans administrations manglende succes med at bekæmpe den alt for høje ledighed er dog afgørende. For i USA rammer ledighed ekstra hårdt, forbundet, som den ofte er, med social deroute eller elendighed.

Også på denne baggrund er det bemærkelsesværdigt, at det i regeringsgrundlaget for S-R-SF regeringen ikke er tilkendegivet, at der skal nedsættes en dansk finansiel kommission, der skal undersøge årsagerne til, at så mange pengeinstitutter i Danmark har vovet sig ud, hvor de ikke kunne bunde. Det er jo ellers ikke kommissioner, udvalg og arbejdsgrupper, der er mangel på i regeringsgrundlaget, idet der heri er nævnt i hvert fald 14.

Regeringsgrundlaget er dog ikke kemisk renset for overvejelser i relation til finansiel regulering. I afsnittet »En aktiv og ansvarlig udenrigspolitik« anføres således side 36: »Regeringen vil gå forrest i EU i kampen for indførelse af en global skat på finansielle transaktioner og vil presse på for en stærkere og klogere international regulering af finanssektoren for at forhindre flere finanskriser. EU bør bruge sin politiske og økonomiske vægt til at presse USA, Japan og andre lande til at indføre internationale standar-

- fortsættes på side 11

- fortsættes fra side 3

være ejet af holdingselskaber, der også bedrev spekulativ virksomhed på Wall Street.

Det blev også vedtaget, at folk, der arbejdede i eller var i bestyrelsen for en kommerciel bank, allerede fra 1. januar 1934 skulle have afbrudt enhver arbejdsmæssig forbindelse eller anden form for kontakt med investeringsbanker eller anden spekulativ virksomhed.

Da man således havde sikret en klar adskillelse mellem normal bankaktivitet og spekulativ Wall Street-aktivitet, indførte loven samtidig en statslig indskudsgaranti, Federal Deposit Insurance Corporation, der garanterede indskud i de kommercielle banker, men ikke i investeringsbankerne. På den måde sikrede man, at folk turde sætte penge i banken, men at den statslige garanti ikke blev en blankocheck til yderligere spekulation på Wall Street.

Samtidig tog myndighederne på kontrolbesøg i de mange forskellige nødlidende banker, og det blev besluttet, om det var muligt for banken at fortsætte med en offentlig tillidserklæring, og i så fald hvilke dele af banken der kunne køre videre, og hvilke dele der var spekulative transaktioner, som måtte afskrives eller lukkes ned.

Institutionernes fallit

Kontrasten til de mange hjælpepakker, verdens regeringer og centralbanker har gennemført siden 2008, er slående: Fordi man ikke begyndte med en Glass/Steagall-lignende adskillelse mellem normal bankaktivitet og finansspekulation, er de mange penge, man har pumpet ud i finansverdenen, ikke blevet brugt til at rydde op i finansverdenen og fjerne spekulation, men er tværtimod blevet brugt til det modsatte. De store banker har opkøbt de små, og i stedet for at for at stoppe finansspekulationen og koncentrere sig om normal udlånsaktivitet, reducerer bankerne deres udlån til normale virksomheder og bruger i stedet de mange penge de kan låne i centralbankerne til en lav rente til lukrative, men spekulative investeringer i græske statsobligationer, derivater (spekulative afledede finansinstrumenter) og lignende. Vi står derfor i oktober 2011 med en bank- og finanskrise, der er langt større end den, vi var konfronteret med i 2008. Dertil er krisen i finansverdenen også blevet en statsgældskrise (se side 5).

Bankopdeling og konkurser

Skal krisen kunne løses, må man nu gøre det, man burde have gjort i 2008: Indføre en Glass/Steagall-lignende bankopdeling mellem normal bankaktivitet og finansspekulation, så der er vandtætte skodder mellem det normale banksystem og finansmarkedets spillekasino. Det vil betyde et farvel til de finansielle supermarkeder og medføre en opdeling af de største banker, der i dag udgør en akut fare mod selve nationers økonomiske ve og vel, da deres kollaps kunne trække hele landets økonomi med sig.

Som en del af denne proces må man, i den udstrækning det er muligt, også tilbageføre de bidrag og kreditter, som bankerne tidligere har modtaget under falske forudsætninger. Man må også gennemgå bankernes engagementer og finde bogførte værdier i form af lån til nødlidende byggeprojekter og landbrug og lign., investeringer i derivater og usikre udenlandske statsobligationer og andet, der enten helt må afskrives eller i hvert fald nedskrives kraftigt, så offentligheden kan have tillid til bankens solvens.

Når man så har fået renset op i bankerne og adskilt de to typer bankaktiviteter fra hinanden, og først da, så kan staten og nationalbanken, i den udstrækning det behøves, etablere et sikkerhedsnet under de normale banker, og om nødvendigt tilføre dem ekstra likviditet eller solvens, for at sikre den stadige strøm af udlån og kredit, som hele økonomien er afhængig af.

Banker, der går konkurs, skal sættes under konkursbehandling, hvor de sunde dele af bankerne så vidt muligt skal fortsætte som selvstændige lokalbanker, men med en ny bankledelse. De usunde dele af bankerne, og det tab, der måtte være, skal under ingen omstændigheder overtages af staten. Finansverdenen har i mange år tjent grove penge på at skabe de mange bobler, der nu kollapser, og de må få glæden af at slås med det. At aktionærer og långivere til banker kan tabe deres investering er en del af finansspillets regler. Ønsker man ikke den risiko, skal man holde sig fra spekulative investeringer. De mange almindelige mennesker, der måtte lide tab på denne konto uden at blive informeret om risikoen, bør naturligvis få hjælp til at gå rettens vej for, om muligt at få erstatning fra dem, der lokkede dem i uføre.

Efter Glass/Steagall

Glass-Steagall fungerede fortræffeligt gennem et halvt hundrede år, inden man, i afreguleringens uhellige navn, begyndte at underminere lovgivningen og til sidst i 1999 helt afskaffede den. De seneste års finanskrise har stillet til skue for hele verden, hvor tragisk en fejltagelse det var at overlade et så afgørende spørgsmål som vores bank- og finanssystem til de frie markedskræfter og de private finansinteressers gøren og laden.

Nu er tiden kommet, hvor vi ikke blot må genindføre Glass/Steagall og beslægtede ordninger i de forskellige nationer, men også føre reguleringen af finansverdenen og opsynet med finansmarkederne tilbage under national kontrol. Det vil også indebære et forbud imod mange af de nye finansielle instrumenter, de såkaldte derivater, som finansverdenen har skabt, og som er blevet et Frankensteins Monster, der er en dødelig trussel imod hele finanssystemet og verdensøkonomien. Det er staternes opgave at sikre, at markedernes aktiviteter er til gavn for hele befolkningen og det almene vel, i stedet for den absurde situation, der nu er opstået, hvor befolkningerne ofres for at redde private finansinteresser.

Når vi så har fået renset op i finansverdenens fiktive værdier, og fået genetableret tilliden til bankverdenen, nationaløkonomierne og valutaerne, så kan der skabes nationale kreditter til investeringer i infrastruktur og produktion (se side 6). I samarbejde med andre lande kan man så etablere et nyt internationalt fastkurs valuta- og kreditsystem.

Som en del af et sådant system må der etableres en international udviklingsbank, der kan udstede kreditter til projekter i lande, der ikke selv formår at skabe den fornødne kredit internt i deres økonomier. I stedet for plyndring af svage økonomier gennem globalisering og slavelønninger skal der skabes bilaterale kredit- og handelsaftaler, der sikrer samhandel og økonomisk opbygning til fælles fordel. Der må ligeledes etableres langtidskontrakter på fødevarer, olie, råstoffer og andre vitale fornødenheder, der prisfastsættes på en måde, der både sikrer fortsatte investeringer i den videre produktion, og muliggør fortsat udvikling i de lande, der køber varerne.

Det amerikanske System

Ligesom i begyndelsen af 30'erne er verden kommet til et punkt, hvor det er tydeligt, at det gamle system – dvs. det oligarkiske system, som er rygraden i Det britiske Imperium, der er baseret på, at private finansielle interesser styrer et monetært system – har spillet fallit. Ligesom i tilfældet med Roosevelt i 1933 må vi gribe ned i den historiske pose og finde de ideer, der grundlagde USA, og som tidligere var nøglen til USA's succes: Det amerikanske System, hvor staten selv skaber kredit og sørger for, at den bliver kanaliseret ind i aktiviteter, der er til gavn for nationens udvikling og det almene vel.

I det nuværende bankerotte britisk-inspirerede system ofres menneskene til fordel for de private finansielle interesser. I Det amerikanske System, som det er repræsenteret ved Glass/Steagall, underkastes de private finansielle interesser det almene vel, og menneskene og deres velfærd kommer i første række.

Tiden er nu kommet til, at vi må vælge hvilket af de to systemer, og hvilket af de to menneskesyn, vi ønsker at leve under.

-Tom Gillesberg

Skab kreditter gennem Nationalbanken

Det danske folketing bør vedtage en ny lov, der bemyndiger Nationalbanken til at udstede op til 500 milliarder kroner i nationale kreditter[1], der udlånes til en rente, der kun marginalt overstiger den nationale inflation. Kreditterne kan udlånes til følgende kategorier af projekter:

1) Større infrastrukturprojekter. Det kan være statsejede brugerbetalte broprojekter, som f.eks. bygningen af Femern Bælt-forbindelsen, Kattegat-forbindelsen og Helsingør/Helsinborg-tunnelen. Det kan også være motorveje, jernbaner eller magnettogbaner, samt hospitaler og læreanstalter.

2) Opbygning af højteknologisk potentiale. Opbygning af produktionssektorer i Danmark, der gør brug af ny teknologi, og derigennem skaber et potentiale for øget fremtidig højteknologisk eksport. Det kan f.eks. være opbygningen af en dansk produktion af kernekraftværker, fusionskraftværker eller anden produktion, der involverer kernefysisk forskning og rumforskning. Forskning og produktion af brintbiler og brændselscelleteknologi. Udviklingen af nye keramiske materialer, superledere, nanoteknologi etc.

3) Kredit til nye anlægsinvesteringer i industri og landbrug. Nationalbanken vil udstede kreditterne og udbetale dem, efterhånden som de behøves for opbygningen af de forskellige projekter. Projekter af type 1 vil have en tilbagebetalingstid på op til 30 år. Disse lån vil administreres direkte af Nationalbanken.

Lån af type 2 og 3 vil administreres gennem de lokale banker på vegne af nationalbanken. Kunder, der måtte ønske lån af type 2 og 3, retter henvendelse til deres lokale pengeinstitut, der sammen med kunden laver en plan for projektet. Banken sender så en ansøgning til en kreditkomité under Nationalbanken, der bevilger lånet. Den lokale bank kan også tilbyde en pakkeløsning, hvor nationalbankkreditten suppleres med en kredit fra det lokale pengeinstitut på kommercielle vilkår. Det lokale pengeinstitut holder øje med projektet og sørger for udbetaling af lånets rater, efterhånden som projektet skrider frem. Det lokale pengeinstitut administrerer også tilbagebetalingen af lånet. Disse lån vil have en tilbagebetalingstid på 3-20 år, alt efter projektets omfang. Som modydelse for det lokale pengeinstituts arbejde betaler kunden et halvt procentpoint over nationalbankens udlånsrente, der tilfalder pengeinstituttet. *-tg*

Fodnoter

1. Da de af Nationalbanken udstedte kreditter udelukkende udlånes til investeringer, der øger produktiviteten i den danske fysiske økonomi, bidrager de ikke til øget inflation. Hvis man derimod bare pumper penge og kredit ud i økonomien, f.eks. i form af hjælpepakker til finanssektoren, er der en akut fare for inflation.

Thorning-Schmidt og Glass-Steagall

I et Reuters telegram kunne man læse, at Danmarks kommende statsminister vil overveje en Glass/Steagall-lignende bankopdeling.

Rundt om i verden venter man spændt på, hvad Danmarks nye statsminister har tænkt sig at gøre over for bankverdenen, efter at man læste et Reuters-telegram af Mette Fraende fra den 13. september med titlen: »Danske banker kan vente strengere regler efter valget«.

Fraende skrev i telegrammet, at Helle Thorning-Schmidt »ville være villig til at diskutere en Glass-Steagall-lignende regulering, i en reference til den amerikanske lov, der blev indført efter sammenbruddet på aktiemarkedet i 1929. »Dette er grundlæggende set en idé, som vi vil være glade for at diskutere«, sagde Helle Thorning-Schmidt i en briefing for den internationale presse i tirsdags. »Burde vi have mere opdeling af hvad de kan foretage sig? Vi har fremlagt en række forslag for bankregulering, og … et af dem er at diskutere disse finansielle supermarkeder, og måske dele dem op««.

Telegrammet var resultatet af et spørgsmål fra Michelle Rasmussen fra tidsskriftet Executive Intelligence Reviews Københavnskontor, der lød: »Mens vi taler her, så kollapser det europæiske og internationale finanssystem under truslen om en græsk statsbankerot, som du nævnte det, og mange andre faktorer, som min redaktør, økonomen LaRouche, har advaret imod. Hvis USA ville genindføre Roosevelts Glass-Steagall-lovgivning og begynde at regulere bankerne igen, hvor de ville blive opdelt på en sådan måde, at den spekulative

aktivitet ikke vil få en statsgaranti, ville du så iværksætte en lignende politik i Danmark?«

Helle Thorning-Schmidt svarede: »Vores parti har været involveret i fire bankpakker siden 2008, hvilket har været meget svært. Der var ingen der mente, at det var fantastiske beslutninger, og vi er kommet frem med en række forslag om at regulere bankerne. Et af forslagene, som vi har haft længe, er at diskutere disse store finansielle supermarkeder, og måske dele dem op i mindre dele. Det er en idé, som vi med glæde vil diskutere – skal vi have mere opdeling i form af hvad de gør – disse finansielle supermarkeder, som vi kalder dem her« [oversat fra engelsk –red.].

Reuters telegram blev bragt flittigt i pressen rundt om i verden.

-mr

Nyhedsorientering
Radio Schiller
Schiller Video
schillerinstitut.dk

Den store Stillehavsalliance

Den 24. september fik store dele af verden sig en gevaldig overraskelse, da præsident Medvedev på andendagen af Det forenede Ruslands partikonvent, hvor man skulle nominere partiets præsidentkandidat til valget i 2012, foreslog Vladimir Putin som partiet kandidat til Ruslands mest magtfulde embede. Putin, der som bekendt var en populær præsident fra 2000-2008, og som siden fortsat har haft betydelig magt som russisk statsminister, accepterede at være partiets kandidat og foreslog så, at Medvedev skulle overtage hans nuværende rolle som spidskandidat for partiet i parlamentsvalget og dermed blive den kommende statsminister. Med Putins popularitet, og hans og Medvedevs nuværende magtposition, er det aldeles utænkeligt, at han og Medvedev ikke skulle vinde næste års valg. Dermed er der sikret en kontinuitet for den politik, som Putin har stået for med at opbygge et stærkt og suverænt Rusland.

Den amerikanske økonom og statsmand Lyndon LaRouche lykønskede den 25. september Putin med valget og sagde bl.a.: »Putin og Medvedevs træk er netop den slags strategiske overraskelser, som verden har brug for. Dette udtryk for deres lederskab er et budskab om en afvisning af Det britiske Imperiums del og hersk politik, og er et stort skridt frem mod et økonomisk genopbygningsprogram for hele verden med udgangspunkt i Stillehavsområdet. Putins og Medvedevs beslutning er faktisk et håbefuldt tegn for hele menneskeheden. Det, den amerikanske befolkning nu må gøre, er at afsætte deres præsident, der er en marionetdukke for briterne, og så sammen med Rusland og Kina forme Den Store Stillehavsalliance, der kan redde menneskeheden.«

Den 26. september fyrede Medvedev så vicestatsminister Aleksei Kudrin, der har været Ruslands finansminister gennem 11 år – og som i al den tid har været Ruslands svageste led overfor City of London og den internationale finansverden. Dermed ser det ud til, at briterne for nærværende har tabt slaget om Rusland, og at LaRouches politik har vundet.

Udviklingen i Rusland blev også hilst velkommen i Kina, hvor Putin bliver set som en vigtig alliieret både for Kina og for en politik, hvor Rusland og Kina i fællesskab udvikler de mennesketomme, men ressourcerige, områder i det østlige Rusland. Det ses som en politik, der giver Kina en stabil og fredelig nabo, og som kan garantere Kinas (og resten af verdens) tilgang til de råstoffer, som er en uundgåelig nødvendighed, hvis man med økonomisk udvikling vil bringe befolkningen ud af fattigdom. Det forventes derfor, at Putins besøg i Kina midt i oktober måned vil være et sandt triumftog, der vil styrke dette strategiske samarbejde.

Putins og Medvedevs overraskende træk indtræffer samtidig med en stadig mere intens debat i Rusland om nødvendigheden af bygningen af en fast forbindelse over Beringsstrædet, der ville forbinde Rusland med Alaska og resten af Det nordamerikanske Kontinent. Det ville forcere etableringen af en infrastrukturkorridor gennem Sibirien, der ville muliggøre en udvikling af dette øde territorium i dybden, men også iværksætte en lignende udvikling på den anden side af Beringsstrædet – i øde dele af USA og Canada. Denne infrastrukturkorridor til og over Beringsstrædet er en afgørende brik i at bygge »Verdenslandbroen«, der vil forbinde fem af verdens kontinenter og gøre det muligt at rejse og transportere varer over land med magnettog/jernbane fra sydafrikanske Cape Town til den sydlige del af Sydamerika.

En fast forbindelse over Beringsstrædet muliggør et globalt infrastrukturnet, der forbinder fire kontinenter.

I en tale til den amerikanske nation den 30. september (se www.larouchepac.com/node/19691) lovpriste LaRouche igen Putins brillante strategiske træk og gennemgik, hvorledes det kan bane vejen for et strategisk partnerskab mellem USA, Rusland og Kina – hvis Obama bliver fjernet fra præsidentembedet eller sat uden for indflydelse. LaRouche mente, at en sådan tremagtsalliance bør være kernen i et nyt globalt finans- og kreditsystem, hvor magten over det finansielle system flyttes fra det globale marked under kontrol af private finansielle interesser og tilbage til et system i ånden fra Den amerikanske Frihedskrig i form af et samarbejde mellem suveræne nationer.

Med et udgangspunkt i de tre nationer vil man etablere et nyt internationalt finanssystem med faste valutakurser og skabelse af nationale kreditter, der kan sikre nationerne og deres befolkninger udvikling og fremskridt. Bygningen af NAWAPA, Det Nordamerikanske Vand- og Elektricitetssamarbejde, der vil overføre store mængder vand til vandfattige dele af Det nordamerikanske Kontinent fra den vandrige og øde nordvestlige del, vil for USA være grundlaget for en genrejsning af økonomien. Denne nye infrastruktur vil naturligt føre op til forbindelsen over Beringsstrædet, som vil være et vigtigt omdrejningspunkt for ikke bare Stillehavsalliancen men også hele den globale økonomi.

Stillehavsalliancen vil faktisk have Nordpolen som sit geografiske midtpunkt og vil ikke blot indebære nye transportruter og udvikling af øde og utilgængelige områder, men en massiv teknologisk og videnskabelig opgradering af økonomierne som helhed. Både Rusland og Kina satser allerede stort på deres rumprogrammer, og det ville USA også komme tilbage til. På lignende vis ville USA følge i Ruslands og Kinas fodspor og igen satse stort på bygning af moderne kernekraftværker og udvikling af nye energikilder som fusionskraft. [Da Grønland er tæt nabo til hele denne proces, og sandsynligvis har ejerskab af en stor del af Nordpolen via sin kontinentalsokkel, er det derfor naturligt, at Grønland og Danmark spiller en integreret rolle i hele denne videnskabs- og teknologidrevne arktiske udvikling. *-tg*]

LaRouche slog i sin tale også fast, at et sådant samarbejde mellem disse tre vægtige, suveræne nationer hurtigt ville få deltagelse af andre lande som Indien, Sydkorea og Japan, og derefter resten af verdens lande. Det vil dermed give Europa muligheden for at forlade den synkende skude, som EU og eurosystemet har udviklet sig til i takt med, at EU er blevet transformeret fra et samarbejde mellem suveræne nationer til et administrativt og finansielt imperium, styret af verdens private finansielle interesser med centrum i City of London. Så kan de europæiske lande igen komme til at spille en positiv rolle i menneskehedens fortsatte udvikling. *-tg*

Finanskollaps!

Finanskrisen fra 2008 er ikke væk, men er tilbage i en langt mere dødbringende version end dengang. Den amerikanske økonom og statsmand Lyndon LaRouche har i de seneste par uger gentagne gange betonet, at euro-systemet og hele det internationale finanssystem er inde i sin dødskamp, og at det hele kan ryge når som helst.

Denne vurdering deler stadig flere finansielle eksperter. Robert Shapiro, Harvard professor og rådgiver for Den internationale Valutafond, IMF, sagde den 5. oktober i et interview med BBC News: »Hvis de [europæiske ledere og G-20] ikke tager sig af det på en troværdig måde, så tror jeg, at vi inden for måske to-tre uger vil have en nedsmeltning i statsgældsmarkedet, der vil skabe en nedsmeltning i hele det europæiske banksystem… Vi taler om verdens største banker… og det vil sprede sig overalt, fordi det globale finanssystem er så forbundet.«

I Danmark er Max Banks konkurs den 10. oktober den seneste påmindelse om, at alt ikke er vel i bankverdenen. De bogførte værdier i bankernes regnskaber kan på kort tid fordufte som dug for solen. Indtil nu har det i Danmark mest drejet sig om bankers udlån til ejendomsspekulanter, der havde alt for let ved at få lån i danske pengeinstitutter. I takt med at værdierne på ejendommene raslede ned, påførte de bankerne mange nedskrivninger og tab. Men den samme problemstilling gør sig gældende på mange områder i Danmark og internationalt.

Hvad sker der f.eks. med de mange udlån til landbruget i takt med, at jordpriserne falder? Så undermineres lånenes sikkerhed, og de fleste landmænd har i forvejen længe kun overlevet gennem at optage stadig større lån, der primært er etårige afdragsfrie flexlån til rekordlav rente. Hvad sker der så, når renten stiger, eller man skal til at afdrage på lånene?

Denne problemstilling gælder også de danske boligejere, der ligeledes har forelsket sig i afdragsfrie flexlån, og hvor de første snart skal til at afdrages. Hvis krisen så får lov til at fortsætte, så vil mange forretninger og virksomheder også få problemer. Set i lyset af de kæmpestore tab, som de danske banker risikerer at få på alt dette, er de på ingen måde polstret til at kunne klare skærene.

Det samme gælder i allerhøjeste grad hele den internationale bankverden. Her er den umiddelbare trussel den såkaldte europæiske statsgældskrise, hvor mange af de statsobligationer bankerne ligger inde med, er faldet drastisk i værdi i takt med den voksende mistillid til Grækenlands, Irlands, Portugals, Spaniens og Italiens tilbagebetalingsevne. Hvis disse lande ikke kan afdrage deres gæld eller optage nye lån, så vil de europæiske banker, der sidder med en stor del af statsgælden, lide kæmpetab. Det samme gælder de amerikanske banker, der har udstedt »forsikringspolicer« til de europæiske banker på lånene.

Statsgældskrise

Det er de truende banksammenbrud, som de mange desperate møder i EU, G-20 og andre fora drejer sig om. Man siger, at man skal samle en gigantisk pose penge sammen for at »hjælpe« Grækenland og de andre lande, der har problemer med at refinansiere deres gæld, men i virkeligheden drejer det sig om at redde bankerne fra tab, der vil slå dem omkuld. Jo mere man »hjælper« Grækenland, eller nogen af de andre ramte lande, desto værre bliver det for den græske befolkning, der må se deres levestandard blive sænket igen og igen som en betingelse for lånene.

USA's finansminister Geithner forsøgte, sammen med IMF på et møde med G-20-landenes finansministre i Paris den 15. oktober, at få euro-landene til at gå med til at »geare« EU's hjælpefond ESMF. Så ville de 440 mia. euro, fonden i dag vil få til rådighed til at afhjælpe statsgældskrisen gennem lån og støtteopkøb, kunne bruges som grundlag til at kunne intervenere for 2.000-4.000 mia. euro. Men Tyskland og flere andre af euro-landene sagde blankt nej, fordi det uundgåeligt vil føre til et hyperinflationært sammenbrud for euroen. Tyskland og de andre lande har så ikke kunnet fremlægge en alternativ løsning, der ville rejse de fornødne penge til at »hjælpe« de mange lande i betalingsproblemer, så bankerne ikke krakker. Der findes en reel løsning: En opløsning af eurosystemet, afskrivning af den ubetalelige del af gælden og indførelsen af en Glass/Steagall-opdeling af bankerne og statskreditter til en genopbygning af økonomien, men det har man ikke været villig til at diskutere endnu.

Desværre er finansverdenen og EU heller ikke interesseret i at finde en løsning for enhver pris, hvis prisen er en tilbagevenden til national suverænitet, og til at nationale regeringer igen bliver herrer i eget hus. Tværtimod forsøger de at bruge krisen til at gennemføre en nødlovgivning, der én gang for alle kan afskaffe national suverænitet. Man ønsker at lade en økonomisk regering i EU-regi fastlægge den økonomiske politik i de forskellige medlemslande, og så reducere de folkevalgte parlamenter til stik-i-rend-drenge, der blot skal gennemføre de pålagte nedskæringer.

Man siger, at sådan en EU-overregering er nødvendig, hvis man skal få Tyskland og andre lande til at acceptere en solidarisk hæftelse for gælden, og at det er den eneste måde, hvorpå man kan rejse den fornødne kapital. Men spurgte man den tyske befolkning ved en folkeafstemning, om de vil støtte forslaget, ville det blive et klart nej til, at Tyskland skal sætte flere penge på spil for at redde euro-projektet. Befolkningen ønsker i stedet D-marken tilbage.

På lignende vis ville en folkeafstemning i de fleste andre lande om at lade EU tage over blive blankt afvist. Derfor har man tænkt sig at bruge den akutte trussel om et sammenbrud af det finansielle system som undskyldning for at gennemføre en nødlovgivning, der sætter de normale demokratiske spilleregler ud af kraft, på samme måde som Hitlers bagmænd fik det gjort i 1933. Alle patrioter må derfor på barrikaderne for at afværge dette kup og i stedet få en rigtig løsning i form af Glass-Steagall. *-tg*

INFRASTRUKTUR FOR EN N

Vi skal ikke blot kopiere dyrenes overlevelse fra dag til dag. Vi skal handle menneskeligt, og derfor have kernekraft og magnettog, der kan transformere den danske økonomi og løfte den op på et højere teknologisk og åndeligt niveau. Det vil give os en vej ud af krisen.

Under det sidste års tid har Socialdemokratiet og SF haft et velklingende slogan om, at vi skulle investere os ud af krisen frem for at spare. Vise ord, hvis de bliver omsat til en virkelig politik – og hvis man har en klar idé om, hvad det er man skal investere i. Hvad enten man investerer i uddannelse eller vores fysiske infrastruktur, bestemmes investeringerne af, hvad det er for et land vi ønsker at have om en, to eller flere generationer ude i fremtiden.

Infrastruktur er investering

Infrastruktur er derfor ikke blot veje og jernbaner, vand- og strømforsyning, skoler og hospitaler etc., der gør os livet mere behageligt og giver os en højere levestandard. Investeringer i infrastrukturen er de nulevendes mulighed for, at skabe bedre omstændigheder og muligheder for de kommende generationer. Ressourcer forbrugt gennem privat forbrug forsvinder når de er fyret af. Ressourcer investeret i den fælles infrastruktur lever videre til gavn for de kommende generationer.

Det er derfor afgørende, at de investeringer vi laver, ikke bare løser de praktiske problemer vi står overfor, men udvikler hele samfundet og løfter landet som helhed op på et højere teknologisk og kundskabsmæssigt niveau. Hele samfundsøkonomien transformeres til en højere platform med langt større frihedsgrader for den menneskelige virkelyst og ånd end den nuværende.

Universets anti-entropi

Denne form for anti-entropisk udvikling er den højeste naturlov vi kan observere i universet i modsætning til Newtons hypotese, formuleret i termodynamikkens 2. lov. Den siger, at der er entropisk udvikling, hvor alting bevæger sig fra mere ordnede strukturer hen imod en universel ligevægt, og at det blot er et spørgsmål om tid, før alt har fordelt sig ligeligt og varmedøden indtræffer.

Betragter vi derimod udviklingen i universet, som vi har mulighed for gennem at betragte jordens udvikling, så forholder det sig helt modsat: Livet har transformeret livsbetingelserne på jorden igen og igen. Det var levende bakterier der skabte atmosfæren, med dens indhold af ilt, der gjorde det muligt at have højerestående former for liv. Livet flyttede sig fra vand til land da den parallelle udvikling af nye dyrearter, græsarter og frugtbærende planter gjorde det muligt. Senere skabtes der pattedyr, der var langt mere mobile og uafhængige af omgivelserne end de kæmpestore dinosaurusser. Arter kom til og forsvandt igen, når de ikke længere var teknologisk tidssvarende, i forhold til det udviklingsniveau biosfæren var på.

Universet er i allerhøjeste grad skabende og anti-entropisk. Biosfæren har udviklet sig fra den ene teknologiske platform til den næste højere igen og igen, og med menneskets indtræden på scenen i løbet af de seneste to millioner år, skete der noget yderligere: Den kreativitet vi ser i naturen, når arter uddør og erstattes af nye og mere udviklede, har vi mennesker iboende i os. Vi kan viljemæssigt være kreative. Vi kan udvikle vores evne til at være kreative og gennem videnskabeligt og teknologisk fremskridt omforme vores omgivelser, så der kan være flere af os med en højere levestandard og teknologisk niveau. Dyr dør og erstattes af andre arter, når verden forandrer sig. Vi mennesker forandrer vores opførsel og lære at bruge naturlovene som vore redskaber.

Det er denne viljemæssige kreativitet der kommer i spil når vi diskuterer samfundets udvikling og investeringer i infrastruktur. Vi skal foretage de investeringer, der kan bringe vores samfund og vores økonomi op på det næste højere niveau, hvor der er flere frihedsgrader, flere muligheder for os at gøre godt. Vi skal tage det næste lovmæssige skridt i den fremadskridende proces, med videnskabeligt og teknologisk fremskridt.

Der er to sider af den: For det første udviklingen af den menneskelige ånd, så alle borgerne i samfundet øger deres evne til at være viljemæssigt kreative og på den måde bidrage til de kommende generationer. For det andet udviklingen af det menneskelige samfund gennem den fysiske infrastruktur, der øger vores fysiske magt over naturen.

Energitæthed

Denne fysiske infrastruktur må, lige som naturen har gjort det i hele sin udvikling, gøre brug af stadig højere form for energigennemstrømningstæthed, dvs. en stadig større koncentration af energi på et stadigt mindre område. Dermed kan man udføre et større og mere præcist arbejde med en mindre anstrengelse. Derfor er det f.eks. imod naturens orden at erstatte olie og kul med vindmøllestrøm, der har en lavere energigennemstrømningstæthed, men i harmoni med dens principper at erstatte dem med kernekraft, der har en højere energigennemstrømningstæthed.

Denne underlæggende naturlov viser sig også rent praktisk i, at når man går fra kul og olie til vindmøller, så mindsker man den menneskelige frihed og vi bliver mere afhængige af naturens nykker. Prisen på energi stiger også, og gør det dyrere for os blot at opretholde vores eksistens, og mindsker vores investeringer i fremtiden. Investerer man i stedet i kernekraft gør det modsatte sig gældende. Prisen på strøm falder, vi er mindre afhængige af naturens luner, og kan derfor investere mere i de kommende generationer. Dertil kommer, at det er en langt mere kompliceret proces, og at vi derfor kraftigt øger vores kundskabsberigende og videnskabelige arbejde, og dermed bidrager kraftigt til den fortsatte udvikling af menneskelig ånd og kreativitet.

Et kreditsystem

På lignende vis må vi se på investeringer i andre dele af infrastrukturen, som det Lyndon LaRouche har beskrevet som et kreditsystem: Staten skaber kredit og påfører sig gældsforpligtelser for at lave investeringer i landets fysiske og kundskabsmæssige udvikling, der sikrer en rigere nation i fremtiden, både fysisk og åndeligt. Vi skaber gæld for at kunne give et bedre samfund til de kommende generationer, ligesom vore forfædre gjorde det for os.

Der er en god idé øjeblikkeligt at fremrykke alle de offentlige og kommunale projekter er findes i skrivebordsskufferne, så vi kan sætte kraftigt gang i byggesektoren. Men denne gang vil vi ikke blot stimulere økonomien her og nu, og bygge en masse dyre ejerboliger og kontorer, der i forvejen er overflod af, men veje og infrastruktur, skoler og hospitaler, der har været kraftigt forsømt i de senere år.

Mens alt dette løber af stabelen skal vi forberede de projekter, der for alvor vil kunne transformere økonomien. Det er kapitalintensive, teknologitunge projekter, der tilfører den danske økonomi frihedsgrader, den ikke har i dag. Vi skal hurtigst muligt bygge Femern Bælt-tunnellen og en tunnel mellem Helsingborg og Helsingør, der kan erstatte den nuværende færgedrift - og så skal vi have en Kattegatbro, der, fordi den ligesom Storebæltsbroen forbinder forskellige dele af Danmark, vil have enorm betydning for hele den danske økonomi.

Kattegatbro og magnettog

Men her er det afgørende også at tænke på, hvordan vi kommer op på den næste teknologiske platform. En Kattegatbro vil selvfølgelig reducere rejsetiden mellem Århus og København, men hvis vi samtidigt bygger et dansk magnettognet, får vi en platformseffekt: Så vil man kunne rejse mellem Danmarks to største byer på 25 minutter, og resten af de større danske byer kommer inden for en times afstand af København. Det vil forandre vores samfundsøkonomi endnu mere end Storebæltsbroen gjorde det.

For person- og varetransport vil det betyde, at magnettoget er langt hurtigere end bil eller lastbil. Samtidigt vil der være en intellektuel sammensmeltning mellem de forskellige universiteter og forskningscentre i Danmark, når man kan nå at undervise eller undervises på flere store læreanstalter på samme dag. Det samme gælder for de forskellige kulturinstitutioner.

Staten må betale

Skal vi have det fulde udbytte af dette, kræver det naturligvis, at staten investerer i den fremtidige udvikling af Danmark, og derfor påtager sig udgiften med at bygge magnettognettet, og kun pålægge et kommende statsligt driftsselskab at betale for de udgifter der er forbundet med driften, ikke forrente bygningen af nettet. På den måde bliver magnettoget billigt at benytte, og vi kan til fulde udnytte alle de mange afledede positive effekter på økonomien.

Dertil kommer selvfølgelig også, at en Kattegatbro vil etablere en helt ny hovedfærdselsåre gennem Danmark, der ikke blot vil aflaste det nuværende motorvejsnet, men tilføre liv og næring til det økonomiske væv, der befinder sig i nærheden af den nye trafikkorridor. Derfor ville det være rent idioti, at bygge en ny bro over Lillebælt i stedet.

Den skræmmende økonomiske og kulturelle krise vi står overfor netop nu, må ikke paralysere os, men være en katalysator for at komme tilbage til den mission, vi har som mennesker. Vi ved vi skal dø, men vi ved også, at hvis vi investerer i den udvikling, der lægger det bedst tænkelige fundament for de kommende generationer, så dør vores indsats ikke med os. Så lever vore gerninger videre i den verden der følger efter.

-Tom Gillesberg

Magnettog, kernekraft og rumforskning er den slags projekter, der kan l mæssigt niveau og derigennem transformere nationen fysisk og åndeligt

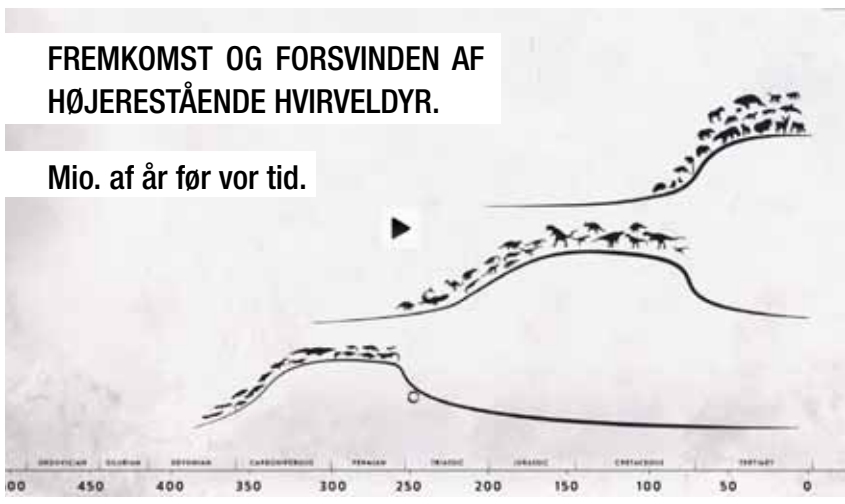

Geologiske udgravninger viser, at livet i sin evolution på jorden har gået i opstået og efterfølgende forsvundet igen. Hver gang en gruppe af planter er forsvundet, er de uddøende arter blevet erstattet af en højere form for i en højere energigennemstrømningstæthed. Denne proces øger hele tiden l sket viljemæssigt udfører i et langt højere tempo gennem videnskabeligt og investeringer i infrastruktur løfter vores økonomi op på en højere platform flere mennesker med en højere levestandard. Det ses f.eks. i udviklingen af forhåbentlig snart til fusionskraft. Brugen af vindmøller, solceller og træflis jordens udvikling, fordi de fungerer med en lavere energigennemstrømning

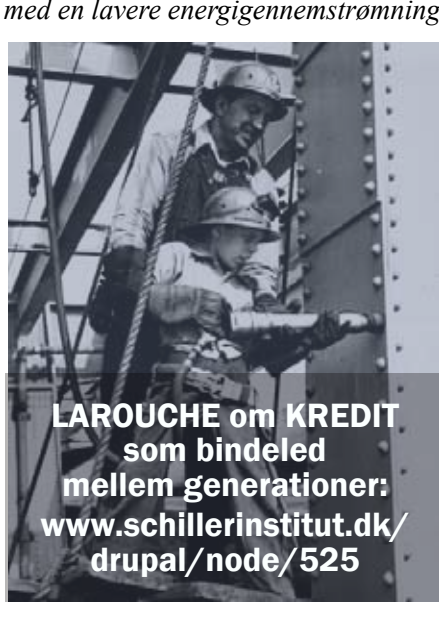

LAROUCHE om KREDIT som bindeled mellem generationer: www.schillerinstitut.dk/drupal/node/525

IY ØKONOMISK PLATFORM

øfte hele den danske økonomi op på et højere teknologisk og kundskabs-t.

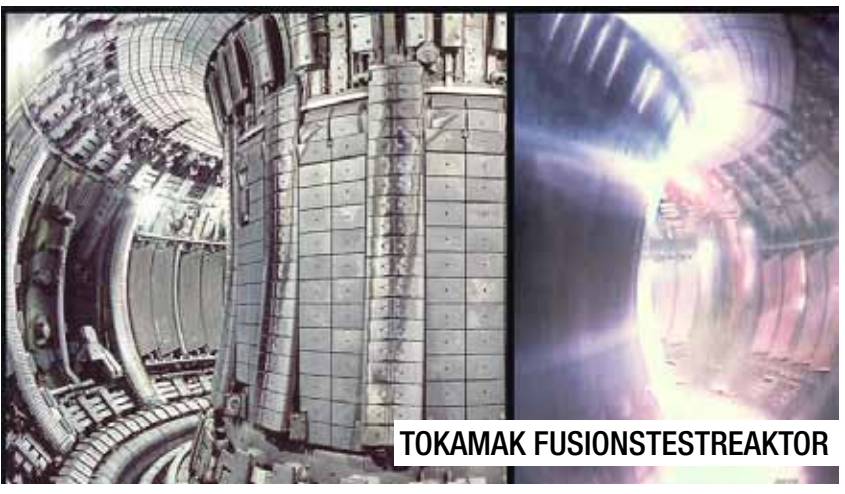

gennem en langt række faser, hvor hele grupper af plante- og dyrearter er og dyr baseret på en hvis »teknologi« og energigennemstrømningstæthed ntegreret dyre- og planteliv, med en mere udviklet »teknologi« og dermed ivets frihedsgrader her på kloden. Det er den samme proces som menne- teknologisk fremskridt, hvor vi med introduktionen af nye teknologier og n med en højere energigennemstrømningstæthed og dermed kan brødføde vores primære energikilde fra træ til kul, videre til olie, så til atomkraft, og s som energikilde er ikke et fremskridt men et tilbageskridt i menneskets og stæthed og dermed sænker menneskets og livets frihedsgrader.

ATOMKRAFT SOM VÆKSTDYNAMO

Af Janus Kramer

Fremtidens placering af atomkraftværker i Danmark skal virke som en dynamo, der i højere grad vil definere udviklingen af landet end bare producere strøm. Kommunerne, der vil huse kraftværkerne, skal modtage strøm til både private og erhverv pænt under markedsprisen. Placeringen vil således skabe industri- og udviklingszoner, der både vil virke som et løft til det pågældende område og samtidig give mulighed for, at vi kan opbygge nye industrier, der før ikke ville være basis for.

Kraftværkerne vil desuden kunne producere radioaktive isotoper til behandling af kræft og andre sygdomme og dermed åbne op for forskning i nye behandlingsformer, som i dag kun tilbydes få steder i verden eller overhovedet ikke.

For yderligere at gøre området som kraftværket placeres i, til en erhvervsmagnet, bør vi opgradere den tilhørende infrastruktur for på den måde at gøre stedet hurtigt tilgængeligt.

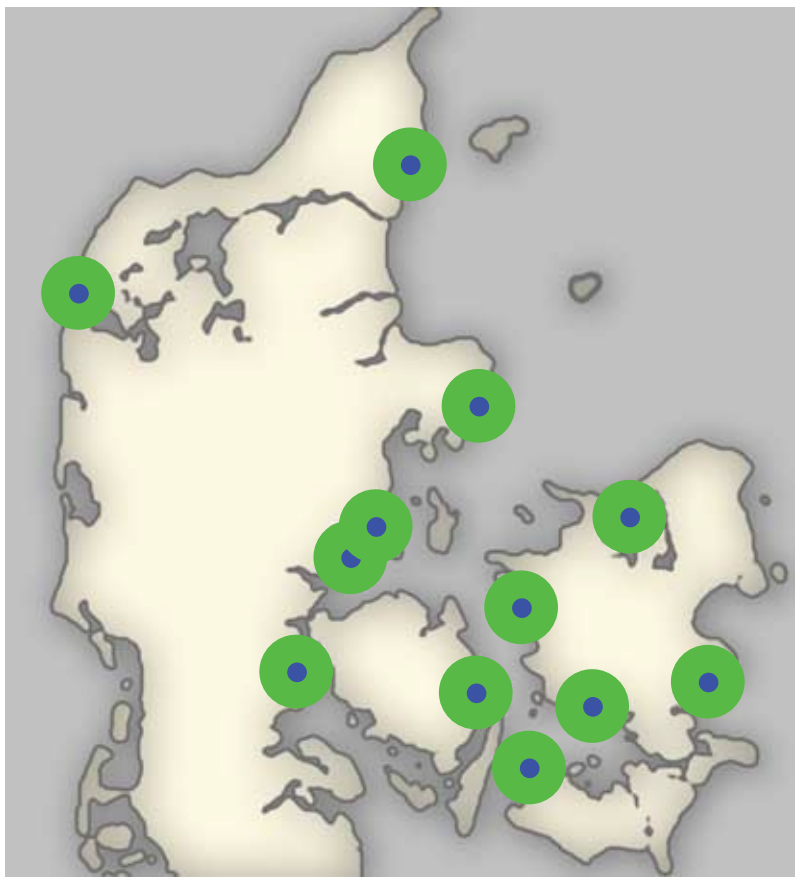

Mulige placeringer på kernekraftværker i Danmark.

Udviklingszoner

Placeringen af atomkraftværker vil være i kommuner, der ønsker en målrettet økonomisk udvikling, og hvor der også er tilgængeligt havvand til at nedkøle reaktoren. Uden om kraftværket oprettes der to zoner:

Indre zone (0-2 km): Heri placeres kraftværket, sikkerhedsapparatet, de mest nødvendige vedligeholdelsesforanstaltninger og transformatorstationer. Man kan desuden, alt efter reaktortype, placere virksomheder her, der drager nytte af spildvarme og/eller produktion af sjældne isotoper. I forbindelse med det første atomkraftværk vil det være naturligt, at vi placerer uddannelsesstedet for fremtidens operatører af kraftværker her, så vi kan udnytte erfaringerne fra opbygningen til kommende værker. Størrelsen på denne zone vil afhænge af de reaktortyper, der bliver designet de kommende år. Der er således reaktorer med passive sikkerhedssystemer og negativ varmekoefficient, der vil gøre reaktoren så godt som nedsmeltningssikker.

Ydre zone (2-15 km): Omkring den indre zone kommer det virkeligt interessante i forslaget, nemlig en ydre zone, der skal bære en stor del af væksten i området. I denne zone vil private og virksomheder kunne få meget billig strøm, så det bliver attraktivt for store som små produktionsvirksomheder at slå sig ned. Særligt vil det være attraktivt for virksomheder med et stort strømforbrug, og man vil kunne tiltrække typer af virksomheder, der ellers ikke vil kunne være i Danmark på grund af høje elektricitetsomkostninger og den intensitet af strøm, som behøves.

Med denne tilgang til placeringen af atomkraftværker i Danmark, vil denne næppe afføde de samme problemer vindmøllerplaceringen giver. Med udviklingszonerne vil kraftværkerne dog kunne berøre flere kommuner, og det vil kunne give et godt incitament til, at der samarbejdes om placeringen. Alternativt kunne man med de mindre udkantskommuner lave en model, hvor man i stedet for de nævnte zoner giver billig strøm til både værtskommunen og de tilstødende kommuner. På den måde vil et større område tilgodeses.

El-priser

Prisen på el fra et atomkraftværk er ikke så ligetil at udregne. Prisen pr. kW/t i USA i 2008 er angivet til 1,87 cent, men dette er kun dækkende for opbygning, vedligeholdelse og brændsels, ikke selve forrentningen af værket. Overvejelser mht. afvikling af værkerne vil ikke være aktuelle, da vi bør gøre som i Frankrig og forny dem løbende i stedet. Holder man produktionsprisen pr. kW/t for atomkraft op imod prisen for havvindmøllekraft (ca. 10 øre mod 75-105 øre) bliver det rigtig interessant, og man må spørge sig selvom der er andre end vindmøllefabrikken og ejeren, der drager nytte af vindmøller? Industriproduktion er i forvejen dyr nok at producere i Danmark, og med prisen for vindmøllestrøm vil visse former for industriproduktion med stort energibehov bliver stort set umulig.

Produktionspriser pr. KW/t for atomkraft og havvindmøller

ENERGITÆTHED FOR URAN, OLIE OG KUL

LaRouche: Kreativitet som sådan

Lyndon LaRouche holdt følgende tale på et panel "Klassisk kultur som en nødvendighed for menneskeheden" på Schiller Instituttets europæiske konference i Rüsselsheim, Tyskland, den 3.-4. juli 2011. (Videoen kan ses på: www.larouchepac.com/node/18689)

Dette er virkelig det vigtigste strategiske spørgsmål, som vi i dag står overfor: Den kendsgerning, at menneskets evner er absolut enestående. Der findes i universet, så vidt vides, ingen anden art, der nogensinde har eksisteret, eller kunne have eksisteret – selv om vi naturligvis ikke fuldt ud har udforsket Krabbetågen eller lignende områder af Mælkevejen, den store galakse som vi befinder os i. Der er muligvis mange arter derude med erkendelsesmæssige evner. Vi er umiddelbart en frembringelse af Solsystemet, endskønt altid styret af processer på det galaktiske plan – og vi ved i dag en hel del om disse ting.

Vor organisation i USA har gjort sig store anstrengelser for at koncentrere sig om dette spørgsmål: *Hvor gammelt er livet?* Hvor længe har der været liv i vor galakse? Af hvilken beskaffenhed er den menneskelige art, der kun har eksisteret på denne planet i nogle få millioner år? Der fandtes, så vidt vides, ingen mennesker på denne planet, før for nogle få millioner år siden.

Og dog taler vi om, at alle kendte levende væsener er blevet til inden for en tidsramme på milliarder af år af denne galakses eksistens. Og alt liv er kreativt, men der er en sørgelig side: nemlig, at mere end 95% af alle kendte arter sluttelig er uddøde, var *fiaskoer.* Det store spørgsmål er derfor: Hvorfor skulle vi, på et tidspunkt hvor vi er gået ind i en periode, i hvilken der vil forekomme mere udslettelse af levende væsener som følge af Solsystemets nuværende gennemløbsfase gennem galaksen, hvorfor skulle vi da være så formastelige at forestille os, *at mennesket ikke også er i færd med at forsvinde på samme måde, som dinosaurerne gjorde det i den forrige store udslettelsesbølge?*

Hvad er det ved mennesket, der gør, at det ikke blot er endnu en dyreart, der står for sluttelig at blive hugget ned?

Svaret herpå skal findes i et lidet kendt spørgsmål. De fleste mennesker har ikke den fjerneste idé om, hvad svaret er! Faktisk styres vore samfund af mennesker, der ikke har en anelse om, hvad mennesket er! Det eneste, de kan komme frem til, er en forklaring om mennesket som en slags dyr med dyriske kendetegn og en adfærd, der styres af nydelse og smerte og den slags ting.

Så hvorfor skulle vi have en forventning om, at vi kan gøre berettiget krav på, at mennesket vil overleve den kommende udslettelsesbølge, der vil forekomme under Solsystemets bevægelse igennem vor galakse i en opadgående, nedadgående og cirkulær bevægelse? Hvordan kan vi vide, at denne 62-millionårige cyklus (**se figur 1 og 2**) ikke kommer til at gøre det af med mennesket, som den tidligere har gjort det af med så mange andre arter? Som den forrige gang, og gangen før?

Og så er der alle disse mennesker, der taler om *politik*; de taler om politiske spørgsmål; de taler om at have »praktiske meninger«, og om den offentlige mening, og om forskelligheder i sædvaner og alt sådan noget! Og her står vi så: Vi nærmer os tiden for den store udslettelsesbølge, hvor alt omkring os pludselig kan forsvinde; så hvad bekymrer vi os for? Hvis vi skal forsvinde, hvorfor så bekymre sig? Hvorfor kæmpe imod?

Se: To be, or not to be: A Galactic Question at: www.larouchepac.com/node/18166

Hvad er det vi har, som ikke findes hos andre kendte arter? Som på en eller anden måde, på mirakuløs vis, kunne være afgørende for at bestemme en skæbne for den menneskelige art, som ingen anden art tildeles? Betegnelsen for denne særlige evne, som kendes hos menneskearten, som ikke findes hos nogen anden kendt art er evnen til at være kreativ. Den evne findes udelukkende hos mennesket. Og hvis ikke man er kreativ og ikke forstår sig på kreativitet, så har man endnu ikke indløst en billet til at overleve! For kreativitet kan ikke redde en, *med mindre man anvender den!*

Det eneste, man behøver at gøre, er at tillægge sig en nulvækstpolitik, en politik med nulvækst i teknologi. Så kan jeg garantere dig, at din udslettelse vil blive leveret til tiden! Jeg ved ikke, på hvilket tidspunkt det vil ske, men det bliver snart, målt i geologisk og galaktisk tid.

Så hvad lever du for? Hvorfor tror du, at der findes en fremtid for din egen art? Hvorfor tror du på, at du skal have børnebørn? Hvorfor skulle dine børnebørn eksistere?

Den menneskelige art, der blot har levet på denne planet i nogle få millioner år, har en særlig evne, som ingen anden kendt livsform nogensinde har vist sig i besiddelse af. Og blandt mennesker er der uheldigvis kun en *meget begrænset interesse* for emnet. De taler om kreativitet inden for alt muligt – en anderledes tøjmode, for eksempel; ønsket om en anderledes madopskrift – alt dette anser man for at være opfindelser, eller opdagelser af principper. Det er de ikke! Om du vender op og ned på dine skørter eller ej har ingen relevans til spørgsmålet om artens fortsatte eksistens! Det er muligvis underholdende, men har ikke megen forbindelse med spørgsmålet om artens fortsatte eksistens.

Men der findes hos mennesket en evne til ægte kreativitet, som vi kender til, og som vi kan få dyb kundskab om, hvis vi vælger det.

Først og fremmest: alt liv er udtryk for kreativitet, alle livsformer er udtryk for kreativitet. De udtrykker skabelse, de er skabt, alle, som vi kender, er resultat af en skabelsesproces. Livsformerne skabtes med indbyrdes forskelligartede egenskaber. De skabtes ikke nødvendigvis i en enkeltstående skabelseshandling. Der findes mange komplicerede måder, hvorpå arterne fremavles, og krydsninger mellem arterne foregår, og oprindelsen til nye arter fremkommer. Disse ting har vi studeret i »The Basement« [»Kælderen« under LaRouches bopæl, hvor LaRouche-bevægelsens videnskabsarbejde ledes fra -*red*], blandt andet udviklingen af liv på vor planet og i vor galakse, så vidt som vi kender til det.

Sagen er, at alle dyrearter er kreative, men de er ikke viljemæssigt kreative. Deres kreativitet er indbygget i dem; de har ingen bevidsthed om den, de har ikke magt over den; de kan ikke vælge at være skabende. *Den skabende faktor udvælger dem.* Og når en stor udslettelsesbølge kommer, opstår der en tilspidset situation med hensyn til dyrenes evne...

Havde det ikke været for mennesket, ville de fleste af de dyr, der i dag findes på planeten, være uddøde. Hvorfor har vi dyr? Fordi vi så at sige kunstigt støtter deres eksistens på planeten. Vi vil have kvæg, så vi opdrætter kvæg! Hvis du vil have mælk, må du opdrætte køer. Hvis du ikke opdrætter køer, kan du gå ad helvede til! Så får du ingen mælk! Alle vore madvarer og mange andre ting vedrørende dyreliv og planteliv er noget, som mennesket udvælger. Vi erkender dem som nødvendige for mennesket, og fremdyrker og bruger de ting, der er nyttige for os.

Så meget for dyrenes skaberevne; et levende væsens mulighed for at gøre opdagelser er indbygget i den menneskelige art. Og når visse arter eller artsgrupper rammes af en bølge af udslettelse, så er det fordi disse dyrearter er løbet tør for flere muligheder for at tilpasse sig nye omstændigheder.

Evolutionens udvikling

Der er et andet aspekt af denne proces, som er yderst afgørende for forståelsen af det, jeg lige har sagt: Eksistensen af liv, og specielt menneskeligt liv på denne planet, afhænger af en naturlig grad af kreativitet: det vil sige, *evolutionens kvalitative udvikling.* Der findes adfærdsevolution i form af tilpasning. Dette finder automatisk sted i skabelsen af nye tilstande i naturen. Både dyreliv og planteliv gør dette.

Men så kommer man til et punkt, hvor hele systemet når til en endegyldig afslutning. Enten som følge af, at bestemte ressourcer udtømmes, eller som følge af en ny tilstand i Galaksen, som for eksempel en galaktisk periode, i hvilken vort solsystem bevæger sig igennem en anden spiralarm, eller hvor solsystemet bevæger sig op over galaksens horisontalplan, i modsætning til at være i en underliggende position, hvor det er mere beskyttet.

Sagen er således, at vi ser, at for at mennesket fortsat kan leve, så må vi øge det, der kaldes energigennemstrømningstætheden af menneskets viljemæssige ændring af omgivelsernes karakter. Det vil for eksempel sige, at mennesket først og fremmest adskiller sig fra andre arter ved dets viljemæssige brug af ild. Intet medlem af dyreriget – intet træ, ingen plantelivsform – har nogen sinde med fuldt overlæg sat ild til sig selv. Det er karakteristisk for mennesket, at det er gået fra simpel afbrænding af ting for at forbedre dets livsvilkår til højere former for forbrænding. Vi gik fra afbrænding af krat, hvilket sandsynligvis er, hvad vore tidligste forfædre gjorde. Vi gik over til at brænde trækul osv. Vi avancerede til kulforbrænding, koksforbrænding etc.

Under alt dette, ved hvert af disse trin, af hvilke fremskridt for den menneskelige eksistens afhang, er vi gået i retning mod et højere niveau af det, der kaldes »energigennemstrømningstæthed«, hvilket vil sige den gennemsnitstemperatur, ved hvilken forbrændingen sker. Og evnen til at opretholde menneskeligt liv og bevare væksten og udbredelsen af den menneskelige art, afhænger af, at vi går i retning af stadig højere niveauer af det, vi kalder »energigennemstrømningstæthed«.

Vi er for nylig gået ind i en periode, i hvilken fortsættelsen af menneskeligt liv på denne planet, selv uden forandringer i Galaksen, ubetinget kræver atomkraft som en basal energikilde til at dække alle livsnødvendige behov. Men det er også en periode, i hvilken atomkraften i sig selv ikke længere er tilstrækkelig. For at mennesket kan overleve, må vi tilegne os fusionskraft som energikilde, og derudover må vi arbejde frem imod udviklingen af og adgangen til en anden teknologi, som kaldes »stof/antistof-reaktioner«. Disse energikilder er alle karakteriseret ved, at gennemsnitsværdien af procesvarmen forøges i intensitet.

Derfor er et samfund, der går over til vindmøller, *dømt til undergang!* Vindmøllesamfund er *masseselvmordssamfund!* De har ikke en chance.

Universet har en underliggende kurs, livet på denne planet har målrettet udviklet sig frem mod mennesket, der som art formår at organisere sine produktive kræfter på basis af stadig højere niveauer af energigennemstrømningstæthed. Vi er nu ved et punkt, hvor, hvis man ikke går ind for atomkraft og fusionskraft, så er man uegnet til at eksistere som samfund! For at opretholde menneskeslægten i dag kan vi ikke længere være afhængige af kul og olie, og da slet ikke af vindmøller! Det er en meget Don Quijote-agtig idé! Det afhænger af atom- og fusionskraft! Uden dem *har samfundet ikke evnen til at overleve.*

Menneskets egenart

Den anden side af sagen er, at idéen om at der skulle være »grænser for vækst«, er en form for kriminel idioti. Der findes ingen grænser for vor megen kraft menneskeslægten kan besidde, hvis vi fortsætter med at udvikle stadigt højere teknologier. Se engang på universet derude! Se på vort solsystem! Hvad driver Solen? Hvordan har Solens udvikling været? Hvordan udvikler Galaksen sig? Hvad er der for nyligt sket med Krabbetågen i vor galakse? Hvad betyder denne forandring? Der har været en kvalitativ forandring.

Universet er skabende! Galaksen er skabende! Solsystemet er skabende! Mennesket har en iboende skaberevne, og en menneskehed, der går tilbage til primitive former for forbrænding – såsom afbrænding af dit eller dat, eller vindmøller, *er at betegne som en kultur, der har besluttet at ødelægge sig selv og fjerne sin eksistens på denne planet!*

Hvordan gør vi så disse opdagelser? Planter og dyr – de kan på en måde gøre opdagelser, men de er meget begrænsede. Hvorfor er menneskeslægten anderledes?

Hvordan bærer vi os ad? Hvad er dette, som vi kalder »kreativitet«? *Ægte* kreativitet, ikke fornyelse, ikke at tage bukserne omvendt på – det er ikke kreativt. Det er en fornyelse, men det er ikke kreativt.

I menneskeslægten og i det menneskelige sind som sådan – hvilket jeg endnu ikke har defineret her – i det menneskelige sind findes en skabende kraft, der udelukkende er medfødt hos menne-

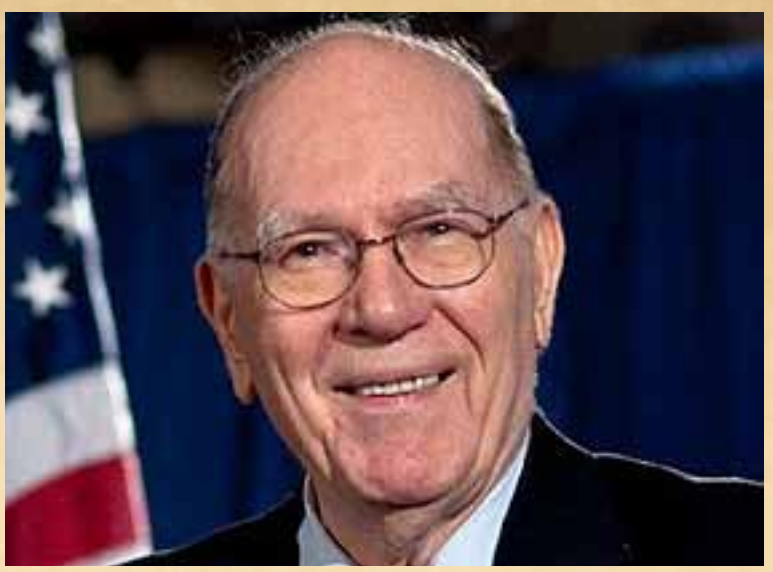

skeslægten. Den findes dér som et potentiale, med mindre der for eksempel er en *virkelig* alvorlig funktionsfejl i barnets biologiske organisme, eller en anden skade, der standser denne proces. Men bortset herfra er mennesket naturligt skabende.

Hvad betyder det så? Det betyder, at vi er i stand til at opdage principper, der ligger langt hinsides, hvad vi kender til fra *sansning.* I den udstrækning at mennesket tror, at de fem sanser bestemmer, hvad man er, er man en tåbe. Der er et andet aspekt til ægte kreativitet.

Inden for naturvidenskaben i almindelighed er det mest indlysende eksempel den termodynamiske model: At mennesket er i stand til at opdage *kontrollerbare kernefysiske processer som atomkraft,* ligesom det opdagede og brugte ilden og andre ting før det. Hvordan fungerer det? Hvordan kommer det til udtryk? Hvad er kreativitet? Hvordan kan vi erkende den i os selv?

Der er et problem. Hvad er det, der gør os dumme? Hvorfor opfører vi os så dumt det meste af tiden? Fordi vi tror på sansning. Det er det, der gør os dumme. Vi tror, at oplevelsen af blot *fem navngivne sanser* er kriteriet for, hvad der er virkeligt! Men se, det er abekattestreger, ikke noget for mennesker! Det er, hvad aber tror på, og hvad aber altid vil tro på. Men hvis mennesker også gør det, så gør de sig selv til aber.

Vi har ikke fem sanser. Når et spædbarn fødes – hvis det ikke har fået en eller anden skade – når det lille barn er undfanget, har det, hvad vi kalder »fem sanser«, altså det spæde menneskebarn. Som sådan har vi nogle fortrin frem for de ikke-humane dyrearter, men også nogle mangler.

Hvis vi for eksempel antager, at du som menneske ville forsøge at flyve ligesom en fugl, ville du ikke blot mangle vinger til at flyve med; du fødtes ikke med dem. Du kan måske få luft under armhulerne ved at stikke armene ud som vinger, men det vil ikke gøre dig i stand til at flyve ved egen kraft! Det er ganske enkelt ikke indbygget i vor art. Men de forbistrede fugle ved også noget, som du ikke ved! Fuglene ved, hvordan man flyver mod nord og syd! De er tilpassede til en opfattelsesevne, der svarer til menneskelig sansning, ved hjælp af hvilken de er i stand til at følge bestemte ruter i det kosmiske strålingsfelt. Og med mindre der opstår forstyrrelser i dette kosmiske strålingsfelt, vil de altid nå frem til den samme destination.

Det samme gør sig gældende med fisk. Når der sker omfattende fiskedød ved Californiens stillehavskyst, så sker det, fordi fiskene finder vej gennem havet via strømme skabt af kosmisk stråling. Og når disse strømme kommer på afveje, så svømmer de stakkels, dødsdømte fisk ind i en eller anden vig i Californien, hvor de opbruger al ilten i vandet, og fiskene udsættes for massedød på grund af en selvmorderisk handling, hvor de stuves sammen på et lille område, som de ikke er i stand til at komme ud af.

Grise er vældig dygtige til at opdage jordskælv. Kineserne udnytter grisenes særlige evne til at opdage jordskælv og til at varsle jordskælv, og mange mennesker i Kina har reddet livet, særlig i et bestemt tilfælde, fordi de lyttede til, hvad grisene havde at sige! Fordi grisene så at sige »sladrede« om det kommende jordskælv. Og kineserne lyttede til deres grise og sagde »vi forstår«, og så evakuerede de folk væk fra den største risikozone.

Og når vi i dag skal håndtere jordskælv, er vor største fordel den, at vi har lært, hvordan vi kan lære af dyrene. Vi har lært at erkende visse evner, som vi kunstigt kan eftergøre. Vi er ikke selv i besiddelse af disse evner, men vi har en menneskelig hjerne. Vi er i stand til at udvikle instrumenter, og vi er i stand til at forstå, at nogle af disse instrumenter, der inddrager det kosmiske strålingsfelt, kan give os et fingerpeg om, hvad det er, der foregår.

Det, der er sket, for at mennesket kunne lave de store forandringer, betegnes generelt som »opdagelser af universelt gældende fysiske principper«. Det betyder, at de fem sanser for længst er gået af mode. Ikke sådan, at vi ikke bruger dem, men problemet er, at hvis vi *tror* på vore fem sanser, så kan vi ikke frembringe en samfundsform, der kan overleve, for vi er i vidt omfang afhængige af [vor erkendelsesevne]. Tag f.eks. opdagelsen af tyngdekraften, opdagelsen af princippet bag tyngdekraften, der udelukkende var Johannes Keplers fortjeneste. Det var opdagelsen af et universelt princip, og Keplers opdagelse af tyngdekraften har haft indflydelse på mange andre områder.

Med udviklingen af atomkraft i moderne tid, og især med udviklingen af NASA, har mennesket begivet sig ud i det nære rum og er begyndt at sende instrumenter ud i rummet. I dag er vi afhængige af mange former for kunstigt frembragte instrumenter og anden slags elektronisk teknologi. Vi er ikke kun afhængige af instrumenter, men vi er afhængige af opdagelsen af helt præcise *fysiske principper.* Så vi begynder at benytte os af det, som vi kalder fysiske principper, inden for kemi og fysik og så fremdeles, som om disse udgjorde sanseorganer! Som når vi for eksempel kan forudsige sandsynligheden for jordskælv i visse områder. Hvis vi fik endnu flere og bedre instrumenter, ville vi kunne komme nærmere og nærmere en forståelse af nogle af disse fænomener.

Men hvad er det grundlæggende her? Grundlæggende set er det forskellen mellem mennesket og dyrearterne, hvor hver af dyrearterne har sit eget særlige udvalg af det, der modsvarer sansninger. Mennesket har evnen til viljemæssigt at tilegne sig disse yderligere sansninger eller sanseopfattelser.

Og vort problem i dag er således, at det typiske individ i et slemt misinformeret samfund tror, at sandhed defineres af beviser fremskaffet ved hjælp af *de fem medfødte sanser,* som alle mennesker har til fælles. Dét er ikke sandt! Hvis vi tror på, at vore fem sanser, samt den fysiske hjerne, forstået som en funktion af de fem sanser, udgør den menneskelige forstand, så er vi endnu ikke mennesker. Eller vi ved i det mindste endnu ikke, hvad et menneske er.

Musik og videnskab

Lad os nu vende os mod spørgsmålet om musik. En af de største årsager til, at folk i dag er blevet så dumme, er at Kongressen for Kulturel Frihed sagde, at klassisk kompositionskunst ikke var passende. 'Vi ønsker at følge vore instinkter, eller vor trang til at kæle for et eller andet organ eller en anden persons organ, eller sådan noget, ikke?' Hvilket er den typiske adfærd i dag. Så vi forstår ikke, at når vi tror på de fem sanser i sig selv, tror på, at vi kan bevise noget udelukkende ved hjælp af de fem sanser, så er det vi ser som en tilkendegivelse af virkeligheden i stedet et tegn på vor evne til meget snart at dø, til at få en fremskyndet død.

For hvis man tror på de fem sanser, hvis man tror, at nationer ikke kan forudsige jordskælv, så sætter man menneskeracens eksistens på spil! Vi går netop nu imod en periode med tornadoer, jordskælv, vulkanudbrud og den slags ting – som nu vil tage til i styrke. Vi befinder os i en del af en galaktisk periode, hvor vi vil få en høj forekomst af mere alvorlige og hyppigere former for jordskælv og lignende fænomener.

Hvis vi ikke erkender vor evne til at forudse sandsynligheden af disse jordskælv og vor evne til at mobilisere med henblik på at beskytte *menneskeheden* imod dem, vor evne til at konstruere vore byer, vore bygninger, til at være jordskælvssikre i områder, hvor jordskælv er seismisk sandsynlige, så vil vi få en ødelæggelse af kulturer, som vi ikke kan overleve.

Ligeledes, hvis vi ikke får en dybere forståelse af, hvordan solsystemet og galaksen fungerer med hensyn til forskellige former for stråling, så vil vi ikke være i stand til at konstruere metoder, ved hvilke vi kan beskytte menneskeheden mod nogle af disse former for stråling. Husk på, at mennesket lever inden for et meget snævert udsnit af strålingsspektret, meget snævert, med hensyn til sanseopfattelse, i forhold til globale systemer. Og hvis vi begynder at øge udviklingen af menneskelige livsbetingelser til områder, hvor vi vil komme ind i zoner af strålingsspektret, der ligger uden for dem, som vi er tilpassede til, så vil vi dø!

På den ene side finder vi derfor inden for videnskab som sådan, at videnskabeligt fremskridt, der tager udgangspunkt i de betragtninger jeg netop har omtalt, viser os, hvordan menneskeheden *kunne* overleve ting af den slags, som vi kan forvente. Men det viser os også noget langt vigtigere, som bringer os tilbage til klassisk musik, som modstykke til alt det her møg vi hører hele tiden, eller den forhøjede kammertone, hvilket er en anden måde at ødelægge menneskets evne til at få disse funktioner til at fungere.

Man leder efter en naturlig funktion. Man leder efter et naturligt stemningssystem i den menneskelige hjerne, den menneskelige stemme, en naturlig stemme. Og når man bliver rimelig god til dette, har man en naturlig samstemning! Som Furtwängler ofte sagde: 'Hemmeligheden ved musik, ved musikkomposition, ligger ikke i noderne, men i *det, der ligger imellem* noderne!' Hvilket Bach illustrerer i sine værker.

Så hvad vil det sige at være menneske? Hvad er det ved os, som er potentielt menneskeligt? Vi er selvfølgelig mennesker, men hvad er potentielt menneskeligt, som kan gøre det muligt for os at overleve der, hvor ingen dyreart normalt ville kunne overleve? Det er, at vi er i stand til at udvikle en form for forstand, der ikke begrænses af forestillingen om de fem sanser, om de fem oprindelige sanser. Og det er, når vi går ud over dette, når vi bevæger os op til højereliggende områder, og når vi indstiller vor forstand på udførelsen af eksperimenter, der udvirker netop dette, at mennesket manifesterer den virkelige forskel mellem mennesket og andre dyrearter. Den demonstrerer derved sit potentiale for at komme i besiddelse af evnen til at overleve der, hvor ingen dyreart ville have de fornødne evner til at foretage den nødvendige tilpasning, ved hvilken mennesket ved egen kraft kan forårsage sin overlevelse: Dette kaldes *kreativitet!*

Matematik er ikke kreativ

Hvordan forekommer det? Kreativitet forekommer ikke i matematik. Matematik er i sin natur *ikke* kreativ, fordi det er struktureret på de fem sanser. Det har sin oprindelse i de fem sanser. Det er derfor Riemann sagde, at for at praktisere naturvidenskab må vi *forlade* matematikkens område! Hvis du stoler på matematikken som bevis, tænker du ikke virkelig menneskeligt. Det er noget, dyr ville kunne gøre, hvis de kunne regne. Det kan aber ikke.

Når vi derfor taler om emnet kreativitet, så er det området, som vi taler om: At det er en betingelse for menneskeheden, der i dagens samfund er underkastet en adfærd, som begrænses af den antagelse, at sandhed defineres af oplevelserne fra de fem medfødte sanser. Man har selvfølgelig enkelte tilfælde, hvor mennesker, på trods af, at de var blevet berøvet flere af deres funktioner, alligevel lykkedes med at blive til nogle meget intelligente mennesker i deres liv. Det illustrerer blot, at vi, blandt mennesker med en menneskelig forstand, kan skabe kunstige erstatninger for tabte eller ødelagte sanseevner.

Dette er kreativitet, men det rejser også spørgsmålet om, hvor forstanden befinder sig? Den befinder sig ikke i de fem sanser. Den er lokaliseret i disse egenskaber, disse bevidste, viljestyrede egenskaber i det menneskelige sind, der rækker ud over sansning og skaber en forståelse for forstandens *beskaffenhed*, der ikke nødvendigvis svarer til det fysiske udseende, fremkommet ved vore fem almindelige sanser. Eller sagt med andre ord, så er det, vi ser ud til at være, måske ikke hvad vi er.

Faktisk ved vi, at vi ikke er, hvad vi ser ud til at være, og for nogle af os er det en stor opmuntring at høre, ikke sandt? Det er ikke vor skyld, at vi ser ud, som vi gør! For set ud fra vor menneskelige forstand ser vi faktisk ganske anderledes ud, end vi gør set ud fra vore fem primitive sanser.

Derfor er vi altså tilbøjelige til at være fanger af de fem sansers begrebsverden, der gør os blinde over for det faktum, at de forestillinger, der supplerer, og i denne forbindelse overgår, den almindelige såkaldte sanseopfattelse, er området, hvor forskellen mellem menneskearten og dyrearterne findes.

Hvor ligger så denne skabende evne? Hvor finder man den? Man finder den ikke i matematik, for matematik udgør et system, der er konstrueret på basis af antagelsen om de fem sanser. Ingen kompetent fysiker baserer sig i dag på matematikken. De anvender den måske til at bære skraldespanden ud, men de tror ikke på den.

Kreativitet ligger i den skabende forestillingsevne. Den ligger i det metaforiske princip. Den ligger i det, som vi kalder »klassisk kompositionkunst«, som er den skolede form for *den skabende forestillingsevne.*

Lad os tage nogle få eksempler: Lad os tage tilfældene Max Planck og Albert Einstein – særdeles kreative mennesker. Hvor er det, man kan erkende deres kreativitet? Hos Planck? Planck var en dygtig musiker. Hvor finder man den hos Einstein? Han var en dygtig musiker. Planck var en professionel musiker såvel som en professionel naturvidenskabsmand!

Det er i eksperimenterende tænkning inden for det klassiske domæne, at kreativitet findes. Og det er derfor John Sigerson og jeg introducerede dette, da vi var i færd med at skabe ungdomsorganisationen. Vi var klar over det, og jeg insisterede på det: Jeg sagde: »Man kan ikke, når man tager degenerationen af populærkulturen i betragtning, inklusive den såkaldte 'dannede' kultur, eller den kultiverede kultur i dagens samfund inden for musik eller noget som helst andet, hvis man ikke baserer personlighedsudviklingen i en gruppe, på at beskæftige sig med klassisk kompositionkunst, så vil man ikke være i stand til at udvikle et kompetent, velfungerende menneskeligt sind. Man vil ikke kunne stå imod presset fra dagens fordærvede samfund. Man vil ikke kunne undgå en udartning mod former for populærunderholdning, der ødelægger vore folks moral og forstand!«

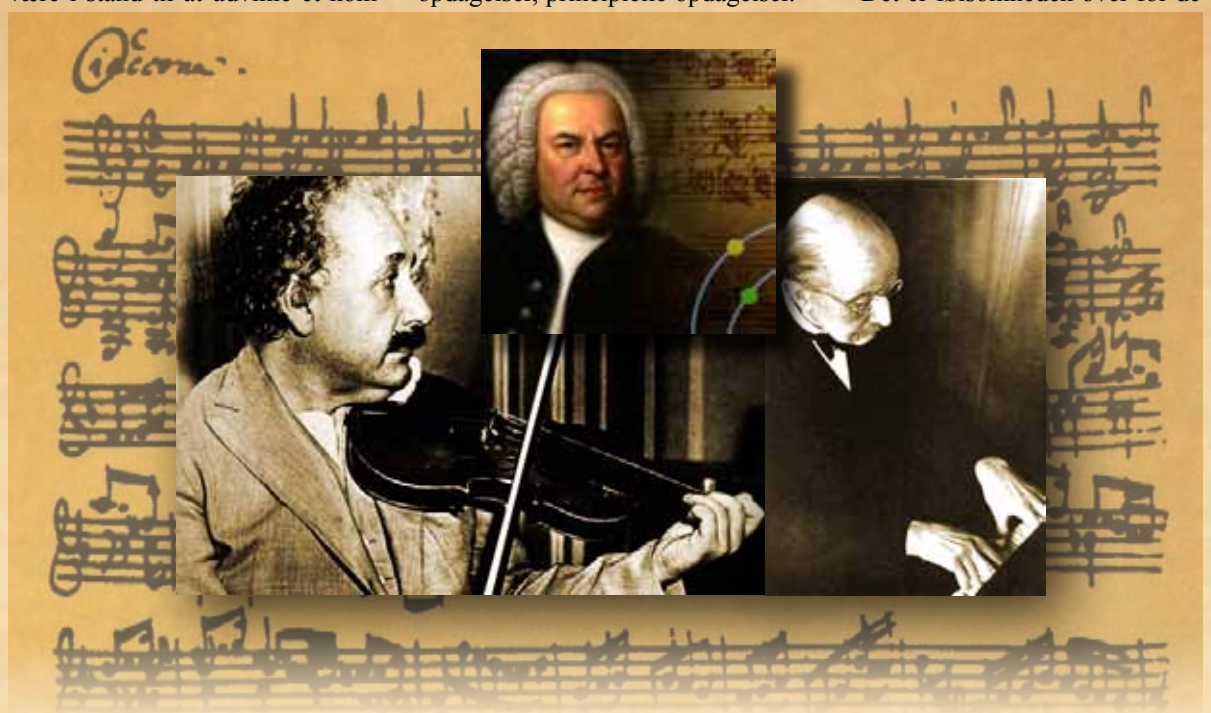

Når Einstein (t.v.) var kørt fast i et videnskabeligt problem, ville han gribe sin violin og spille Bach (m.f.), Mozart eller anden stor musik. Så fik han gang i forestillingsevnen og kunne skabe nye gennembrud. Kvantefysikkens ophavsmand Max Planck (t.h.), der var en tæt samarbejdspartner til Einstein, var samtidigt koncertpianist.

Man må forstå, at *kreativitet ligger uden for sansningens domæne,* nøjagtig som Riemann understregede det i sin doktordisputats [hvor han sagde]: 'Vi må nu forlade matematikkens område og gå over til en anden videnskab, naturvidenskaben'. Det er grundlaget for kreativiteten, og det er i den *metaforiske* proces, i hvilken vi opnår adgang til eksperimentalviden og brug af principper, der ligger uden for domænet for sansemæssig vished, at mennesket adskiller sig fra dyrene. Gennem naturvidenskab, der er således indrettet, lærer vi at bruge disse evner.

Ønsker man at frembringe en stor videnskabsmand fra familiens børnerække, så prøv at bruge den klassiske musikkomposition som et middel til at opnå det.

Det er den særlige genialitet ved den klassiske musikkomposition, som vi kender den i dag, i hvert fald, når den er bedst. Vi ser, at når først vi er blevet civiliseret og begynder at forstå sproget, såsom det musikalske sprog, som et civiliseret individ ville forstå et sprog, så ser vi, at vi er modtagelige for, tiltrukket af, og i stand til næsten instinktivt at opfatte, hvad betydningen af denne musik er. Og vi forstår, vi ser på det, og man ser på spørgsmålet om ironi, og man tager en af Bachs fugakompositioner som den perfekte test til at bevise dette: *alt* kan påvises ved hjælp af dette princip. Fordi det på den ene side er grænseløst kreativt på en meget interessant måde, med meget interessante principper.

Forestillingsevne og kultur

Vi må derfor have en befolkning, der er modtagelig for dette aspekt af den menneskelige forstand. Det er i dette aspekt af den menneskelige forstand, at den menneskelige kreativitet findes. Og ved at fremme dette aspekt af menneskelig erfaringsdannelse, klassisk kunstnerisk kultur som udtryk for det metaforiske princip, så fremmer vi princippet om at gøre ægte opdagelser, principielle opdagelser. Hvis man overfører denne måde at tænke på til den måde, hvorpå naturvidenskab praktiseres, så vil det samme ske! Her finder man eksempler på den klassiske musiks rolle, som tilfældene Max Planck og Albert Einstein særligt illustrerer – og også Vernadsky! Man får en påvisning af, at, inden for klassisk kompositionskunst, hvor forstanden *eksperimenterer* med forsøg på at opdage principper, og udtrykker sin længsel efter netop dette resultat af eksperimentet, som *en drivkraft for den menneskelige forstands kreativitet. Dette er kreativitet.* Det er at komme ud over livets almindelige vanemæssige adfærd, eller tilvante opfattelse.

Det er først, når vi forsøger at bringe os i harmoni med dette, der i første omgang synes flygtigt – »Hvad betyder dette«, spørger barnet. Man prøver at forklare det for barnet, og nogle gange beder man barnet om at synge. Og man vil opdage, at de faktisk havde en fornemmelse af, hvad det var, og det vil man opfatte. Dernæst vil man tage et skuespil af Shakespeare, eller en tragedie af Schiller, og man vil se, at det virker på samme måde! Den forestillingsevne, der fremkaldes hos tilhørerne, og som udgør det skabende element, viser sig.

Nuvel, pointen er demonstreret på en enkel måde – der ligger naturligvis meget mere i det – men hvis jeg på kort tid skal fremlægge for jer, hvad det er for et spørgsmål, som hele min livserfaring indtil nu i vid udstrækning har drejet sig om, så er det ganske enkelt dette: Det er i klassisk kompositionskunst, i den funktion metaforen har i den klassiske tradition, at vi finder evnen til kreativitet. Ikke i naturvidenskab, ikke i matematik. Man finder den i forbindelse med naturvidenskab, men ikke i den. Man finder den i forstillingsevnen. Og i den udviklede forestillingsevne af en bestemt type: den klassiske kulturs forestillingsevne, der er karakteristisk for Platons værker for eksempel. Den klassiske forestillingsevne: At danne en hypotese om den højere hypotese. Gå ud over den menneskelige erkendelsesevnes nuværende udstrækning for eksperimentelt at åbne en mulig ny farbar vej, som udtrykker ægte kreativitet.

Det er følsomheden over for de sanser, som vi ikke har, men som eksisterer i universet, og som vi opdager eksisterer i universet; eller vi skaber måske selv et nyt universelt princip – og det er før sket! Det er, når vi tænker på denne måde, at vi finder kreativiteten, i stedet for den grove opfattelse, der handler om at diskutere og foretage en masse fortolkninger og så videre, som slutelig ikke betyder noget som helst!

Problemet i dag, med spørgsmålet om kreativitet, er, at de fleste mennesker ikke har nogen idé om, hvad det er. De har måske meninger om det, og beskrivelser af det, som de *mener,* at de forstår, men man vil se, at de fleste af disse ikke er rigtige.

Vender man så tilbage til nogle få, pålidelige standarder, som hos f.eks. Bach, spillet med den korrekte kammertone, og når man fanger idéen, så opdager man pludselig, at man befinder sig i en sfære, hvor *man fristes til at gøre opdagelser.* Man stiller spørgsmål til det man hører – hvorfor? Hvordan virker det? Hvorfor virker det? Hvorfor påvirkes vi af det?

Og hvordan kan det være, at vi opdager, at vi ikke lever i en verden, der bestemmes af de fem sanser, men af forestillingsevnen, hvor man gør opdagelser, der slet ikke er sanselige? Sådan som Keplers opdagelse af tyngdekraften udgjorde en modsigelse mellem to sanser: Der var synssansen, forestillingen om hvordan planetbanerne var organiseret – men det forklarede ikke planeternes bevægelse. Så kiggede han på harmonilæren og opdagede, at der på en måde er et meget kompliceret harmonisk system, der definerer, hvor planetbanen skal være!

Ved at undersøge modsætningsforholdet mellem to resultater af sansning – det ene er et resultat af synssansen, om hvorledes planetbanerne synes at være organiserede. Det andet er harmonien, som ikke baseres på synsevnen, men en helt anden sans [Høresansen -*red.*]. Kontrasten mellem synssansen og det harmoniske system, som et sanseligt princip, åbenbarer ved deres indbyrdes *modsigelse* et princip, der i sig selv *ikke* er sanseligt. Denne opdagelse af loven om tyngdekraft, som Johannes Kepler helt kan tage æren for, baserede sig på betragtninger foretaget af Nicolaus af Cusa, og var en opdagelse af et universelt gældende fysisk princip, der hverken eksisterede med udgangspunkt i synssansen eller i den almindelige harmonilære [høresansen], men var *et princip, som var uafhængigt af sansning!* Det er tilegnelsen af viden om fænomener, der eksisterer i området uden for den menneskelige opfattelsesevne, der er nøglen til at gøre opdagelser af en højere orden.

Problemet i dagens samfund er tabet af denne dyrebare viden, som jeg, på grund af mine personlige oplevelser, anser for dyrebar. Den er hemmeligheden ved menneskeheden og giver os en følelse af hensigt, af formål, der driver os frem mod *opdagelser,* mod opdagelser af *principper,* universelle principper, om fysiske og andre virkninger, der ikke kan defineres ved hjælp af de såkaldte sanser.

Det, der bevæger dig ved stor musik, ved en stor opførelse, er ikke sanseligt: Det er noget, der eksisterer uafhængigt af sansning, som griber dig! For det opstår i et domæne, der ligger uden for de fysiske sansers område! For eksempel ligger der en form for magi og mysterium i en stor fremførelse af et musikstykke, de største af dem. Det er en kontrast mellem forskellige former for sanseaktivitet – *man opdager noget, der griber én mere end noget andet, og man kan ikke tilskrive det en bestemt sans!* Det opleves som magi. Det er ikke magi: Det er faktisk menneskelighed.

- fortsættes fra side 3

der for finansverdenen.« På side 73 under overskriften »Forbedringer for bankkunderne« anføres endvidere: »Regeringen vil gøre det mere trygt at være bankkunde. Regeringen vil blandt andet se på mulighederne for at udarbejde en lov om finansiel rådgivning, der skal sikre kunderne mod dårlig rådgivning. Herunder skal der ses nærmere på reglerne for erstatningspligt. Regeringen ønsker også øget synlighed omkring gebyrer i bankerne samt at se nærmere på, hvordan man kan sikre bankkunderne i højere grad end i dag, blandt andet når det gælder godkendelse af lånedokumenter og overførsler mellem bankerne.«

Det var ordene. Gad vide hvad Regeringen vil svare, hvis repræsentanter fra andre EU lande spørger til, hvad Danmark kan bidrage med ud fra nationale erfaringer? Og er den nationale bankkrise, der foreløbig har resulteret i fire bankpakker og en række bankers undergang, kun et spørgsmål om kunderådgivning? Det er ikke korrekt jf. nedenfor. Men jeg kan naturligvis ikke udelukke, at det er foruddiskonteret, at en finansiel kommission er en af de indrømmelser, som Enhedslisten skal have i forbindelse med Finanslov 2012. For det blev jo forud for valget annonceret, at der skulle nedsættes en sådan kommission. Og som eksemplet fra USA viser, kan det være risikabelt samtidig at trække på skatteyderne og forbeholde disse oplysninger, især når der ikke handles bestemt over for svigt.

Finanskrisen har jo med al ønskelig klarhed vist, at det er nødvendigt med en stram regulering af den finansielle sektor. Siden begyndelsen af 1980'erne er der blevet gennemført en omfattende deregulering/liberalisering af de finansielle markeder, der tog sin begyndelse i USA under Ronald Reagans præsidentperiode. Dette kulminerede i USA med Gramm-Leach-Bliley loven fra nov. 1999, der bl.a. ophævede Roosevelts Glass-Steagall lov fra 1933, som forhindrede, at pengeinstitutter, der tog mod indskud, kunne være involveret i værdipapirudstedelse o.lign. I tilknytning hertil blev der ikke mindst i USA på mange måder sat hindringer i vejen for de finansielle tilsynsmyndigheders kontrol med de finansielle supermarkeder, der opstod efter gennemførelsen af Gramm-Leach-Bliley loven. Dereguleringen/liberaliseringen og den manglende kontrol med den finansielle sektor blev ikke mindst støttet af den tidligere centralbankchef for den amerikanske centralbank, Alan Greenspan, der nærende en fundamentalistisk ideologisk tiltro til, at de finansielle institutioner ville være selvkontrollerende og ansvarlige. Dette og kreditvurderingsbureauernes svigt var afgørende forudsætninger for udviklingen af finanskrisen op til september 2008, hvor den kulminerede med investeringsbanken Lehman Brothers konkurs.

Men skal reguleringer holde, skal der også gives de forskellige finansielle aktører fair spilleregler eller med et engelsk udtryk: a level playing field. Dette var ikke tilfældet i USA, hvor de såkaldte skyggebanker til stadighed vandt markedsandele, idet de ikke blev pålagt de samme krav til soliditet og likviditet som alm. forretningsbanker og sparekasser, se kapitel 2 i Angelides-rapporten. Dette var en medvirkende årsag til, at den dagældende finansielle regulering kom i miskredit. Og denne miskredit banede også vejen for Gramm-Leach-Bliley loven. Netop fordi regulering skal være intelligent, er det ekstra nødvendigt med et grundigt forarbejde – og efterfølgende ajourføringer.

I det følgende vil jeg med udgangspunkt i finanskrisen og ovenstående skitsere, hvilke hovedemner en dansk finansiel kommission bør tage op og komme med indstillinger om.

To hovedveje

Der sondres i litteraturen mellem to hovedformer for reguleringsstrategi over for den finansielle sektor: her hhv. benævnt incitamentvejen (egenkapital- og likviditetsvejen) og regelvejen. Erfaringerne fra finanskrisen er entydigt, at begge veje må følges.

Incitamentvejen

Incitamentvejen har som formål at sikre den finansielle stabilitet primært gennem krav til de finansielle institutioners egenkapital og likviditet. Kort sagt: det skal være meget dyrt for aktionærerne, hvis de ikke sikrer, at det selskab, som de har aktier i, handler ansvarligt, idet de så kan miste hele deres store aktieværdier. Aktionærerne har retten og pligten til at udpege en ansvarlig og kompetent bestyrelse, og bestyrelsen har igen retten og pligten til at udpege en ansvarlig og kompetent direktion. Dette er imidlertid lettere påpeget end gjort. Hvis et selskab kun har aktionærer med meget små aktieandele, og ingen dominerende aktionærer, risikeres let, at det bliver direktionen og bestyrelsen – og ofte direktionen – der de facto bestemmer. Men selv, hvor et selskab har aktionærer med betydelige aktieandele, er det langt fra givet, at der handles ansvarligt, jf. bl.a. Amagerbanken. Netop nu er der i international regi (Basel III) og i EU regi en række opstramninger på vej, herunder også konjunkturmedløbende egenkapitalkrav, der skal medvirke til, at de finansielle institutioner ikke i så høj grad får mulighed for at destabilisere den økonomiske udvikling. I en dansk sammenhæng må det også sikres, at institutter, der har en meget ensidig udlånsportefølje f.eks. til boligsektoren eller landbruget, får ekstra høje egenkapitalkrav for at opveje den hertil hørende risiko og mulige ansvarsforflygtigelse.

Den grad af letsindighed, som en række banker herhjemme har præsteret, da de finansierede alt for mange byggeprojekter – i flere tilfælde fra såkaldt developere, som endvidere for nogles vedkommende tidligere havde præsteret konkurser i megastørrelse – og hermed bidrog til, at det kun var i to andre OECD-lande, nemlig Irland og Spanien, at boligbyggeriet var relativt større i forhold til bnp end i Danmark, er ganske enkelt rystende. Forbløffelsen over denne letsindighed bliver ikke mindre af, at det jo ikke var længe siden, at det sidst – nemlig i slutningen af 1980'erne og begyndelsen af 1990'erne – gik galt for en række finansielle virksomheder/pengeinstitutter. Så sent som i 2006 gav sektoren højtideligt udtryk for, at dette ikke ville gentage sig. Ledelserne var nu blevet grundigt belært og havde taget ved lære! Men knapt var dette udtalt, før det igen gik galt. Og ikke nok hermed. Da det igen gik galt, var bankledelserne i de berørte banker ikke sene til at skylde miseren på finanskrisen, hvorimod de i højkonjunkturårene ikke undlod at tage æren og lade sig hylde – ikke mindst pekuniært – for de tilsyneladende gode resultater. Ansvarsforflygtigelse har i alt for høj grad præget en række ledelser af finansielle institutioner, bl.a. i Fioniabank og Amagerbanken, som jo også begge er kuldsejlet.

Det tragiske er, at de store tab i banksektoren i Danmark i høj grad hidrører fra boligsektoren, altså så at sige fra noget så uinteressant som mursten. Havde det dog været på nye spændende og innovative erhvervsprojekter, at pengene var tabt. Så havde det været lettere at forstå.

Ovenstående viser efter min opfattelse, at incitamentvejen også må suppleres med en række regler, der skal bidrage til finansiel stabilitet og ordentlighed.

Regelvejen

Roosevelts Glass-Steagall lov fra 1933 betød, at pengeinstitutter, der tog mod indskud, ikke kunne være involveret i meget risikofyldte aktiviteter som værdipapirudstedelse o.lign. Den heraf følgende grænse mellem alm. bankvirksomhed og mere spekulativ virksomhed blev som anført fjernet med Gramm-Leach-Bliley loven fra nov. 1999. I USA er der netop nu stærke fortalere for, at Glass-Steagall lovens principper genindføres, så aktionærerne bag disse aktiviteter og ikke skatteyderne skal bære omkostningerne ved fejlslagne spekulative finansielle forretninger.

Det bør i en finansiel kommission også overvejes, hvordan aktionærerne ansvarliggøres med en art Glass-Steagall konstruktion. I tilknytning hertil må det generelt analyseres, hvilke barrierer der skal være mellem de forskellige enheder i finansielle supermarkeder. Et eksempel: Det synes f.eks. åbenbart, at realkreditinstitutternes indlejring i finansielle supermarkeder med tilknyttede banker har ført til, at bl.a. en række boligandelsselskaber er indgået i for fantasifulde og risikable lånearrangementer (swapkonstruktioner med tilhørende trappelån). Arrangementer, der næppe var blevet en realitet, hvis denne indlejring ikke var sket.

De internationale kreditvurderingsbureauer (Standard & Poor, Moody og Fitch), som i liberaliseringsbølgen blev omdannet til private aktieselskaber ved årtusindskiftet, har vist sig at være helt upålidelige eller utilregnelige. De gav således den højeste rating (som for amerikanske statspapirer) til omkring 80 pct. af de strukturerede finansielle produkter som CDO'er, der var baseret på subprimepantebreve, og som Warren Buffet kaldte »finansielle masseødelæggelsesvåben«. I Angelides-rapporten konkluderes da også, at den finansielle krise ikke ville være kommet uden deres medvirken, jf.:

»Vi må konkludere, at kreditvurderingsbureauernes fiasko udgjorde vigtige tandhjul i den finansielle ødelæggelsesmaskine. De tre kreditvurderingsbureauer [Moody's, Standard & Poors og Fitch -CS] var nøgleaktører i den finansielle nedsmeltning. De værdipapirer knyttet til lån i fast ejendom, der var krisens centrale punkt, kunne ikke være blevet sendt på markedet og solgt uden deres blåstempling. Investorer stolede på dem, ofte blindt. I nogle tilfælde var de tvunget til at anvende dem; ellers blev de pålagt ekstra solvenskrav. *Denne krise kunne ikke være opstået uden kreditvurderingsbureauerne.* Deres vurderinger var med til at markedet røg helt op i skyerne, og deres nedjusteringer i 2007 og 2008 anrettede et blodbad på tværs af markeder og firmaer«. – side xxv i Angelides-rapporten [kursivering tilføjet -CS].

En nærliggende konklusion synes på denne baggrund at være at overføre det essentielle i risikovurderingen af finansielle instrumenter til centralbankerne, eventuelt i et samarbejde med centralbankernes centralbank, BIS (Bank for International Settlement). Forslaget herom skyldes den fremtrædende rolle centralbankerne ofte får, når den private sektor ikke selv kan rydde op efter finanskriser o. lign. I denne sammenhæng kunne der overvejes en todelt opgavefordeling, hvorefter centralbankerne står for den principielle godkendelse af de instrumenter, som den finansielle sektor må handle og placere i med kapitalkrav under f.eks. 100 pct. Den konkrete risikovurdering af instrumenter, der er godkendt af centralbankerne, kunne overlades til private kreditvurderingsbureauer, idet de dog dels skal følge de retningslinjer, som fastsættes af centralbankerne for risikovurderingen, ligesom centralbankerne skal foretage stikprøvekontrol af konkrete vurderingers pålidelighed.

Der er naturligvis også en række andre muligheder. Efter udbruddet af finanskrisen blev det fra tysk side foreslået, at der på europæisk plan burde tages initiativ til et europæisk kreditvurderingsbureau, idet alle tre store kreditvurderingsbureauer, Moody's, Standard & Poor's og Fitch, er amerikanske. Men foreløbig synes dette forslag desværre ikke at have fået tilstrækkelig opbakning. Et sådant initiativ kunne knyttes til den europæiske centralbank. Et europæisk initiativ er også begrundet i, at der foreligger en domstolsafgørelse af, at de amerikanske ratingsbureauer ikke er erstatningspligtige for selv åbenbart fejlagtige vurderinger. Disse er, i henhold til det første tillæg til den amerikanske forfatning, kun udtryk for meninger. Standardformuleringen af Moody's ansvarsfraskrivning lyder således: »Kreditvurderingerne … er, og må udelukkende opfattes som meningsytringer og ikke som konstateringer af kendsgerninger eller forslag til at købe, sælge, eller beholde nogen som helst værdipapirer«.

De yderligere tiltag inden for regelvejen, som jeg her vil anføre, er baseret på to krumtapper: gennemsigtighed og styrkelse af aktionærindflydelsen. Generelt skal de beslutninger og bestemmelser, som giver ledelsen incitament til at handle til egen fordel, kun kunne besluttes, hvis aktionærerne detaljeret orienteres herom og vedtager dette. Et eksempel. Såfremt en direktør skal tillægges en særlig bonusordning, f.eks. i form af en option til at erhverve bankens aktier til en favørpris, skal rammerne herfor for det første diskuteres på en ordinær generalforsamling, og før bonusordningen kan træde i kraft, skal det vedtages på en efterfølgende ordinær generalforsamling, der ligger ca. et år efter, idet det vil give aktionærerne mulighed for i praksis at overveje, om de ønsker bonusordningen gennemført og måske ikke mindst modvirker forsøg på at kuppe sådanne forslag igennem. Gennemsigtigheden skal også gælde overfor bankens kunder. Såfremt en bankmedarbejders aflønning er afhængig af de aftaler, der indgås med bankens kunder, skal banken skriftligt oplyse det hver eneste gang, der indgås en aftale, idet aftalen ellers efterfølgende af kunden kan ophæves med tilhørende erstatning. Og hvis kunden ønsker det, skal bonusmekanismerne i medarbejderens aftale oplyses/videregives til kunden. Dette er nødvendigt, hvis den mulighed for moralsk hazard, der ligger i bonusaftaler, skal forsøges stoppet, idet kunden så vil være orienteret om evt. pekuniære interesser hos bankrådgiveren, der kan foranledige denne til useriøs rådgivning. Det er primært den større gennemsigtighed over for bankkunder, der er anført i S-R-SF regeringsgrundlaget.

Aktionærindflydelsen skal bl.a. styrkes ved, at det ikke er tilladt at overlade stemmeretten på ens aktier til bestyrelsen. Og bestyrelserne skal ansvarliggøres.

Jeg er fuldt på det rene med, at det ikke er muligt i et kort indlæg at beskrive og analysere de mange og komplicerede elementer, der skal indgå i reguleringen af den finansielle sektor. Derfor bør der naturligvis også nedsættes en national kommission, der grundigt overvejer, hvordan den fremtidige regulering af den finansielle sektor skal udformes, idet det heri også bør inddrages, at finansiel virksomhed foregår i en konkurrencepræget internationaliseret verden. Jeg konstaterer blot, at der hidtil kun er improviseret.

FOLKETINGETS FINANSIELLE UNDERSØGELSESKOMMISSION

Schiller Instituttets Venner
satte Glass/Steagall-bankopdeling på dagsordenen
www.sive.dk

GMD: Glass-Steagall? …

TG: Det er loven som Roosevelt indførte i 1933 i USA, hvor man delte bankerne i to og sagde: »Det, der har at gøre med realøkonomien, det redder vi. Al finansspekulationen, det lader vi gå ad helvede til«. Hvis man ikke gør det i dag, så står man med stater, der får en kæmpe gæld, for at redde finansboblen. Så er de også bankerotte, og så bliver det massive nedskæringer, som vi så det i 30'erne i Europa med fascisme og alverdens ubehageligheder. ...

GMD: Der var faktisk nogle i 2007, som gjorde lidt grin med dig, ... jeg tror faktisk ikke der stod finanskrise, men FINANSKRAK, på dine plakater, så vidt jeg husker. Det var nogle der smilede lidt af det, men du endte jo faktisk med at få ret ...

København

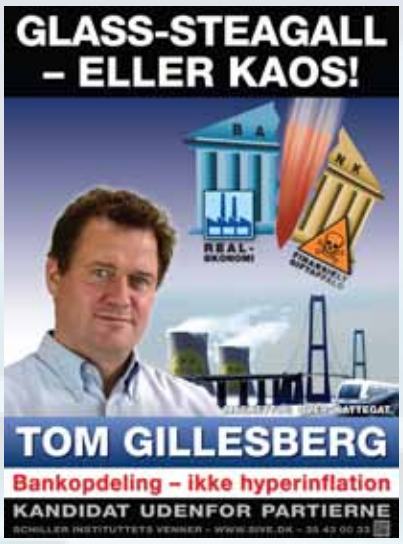

Aarhus

Aalborg

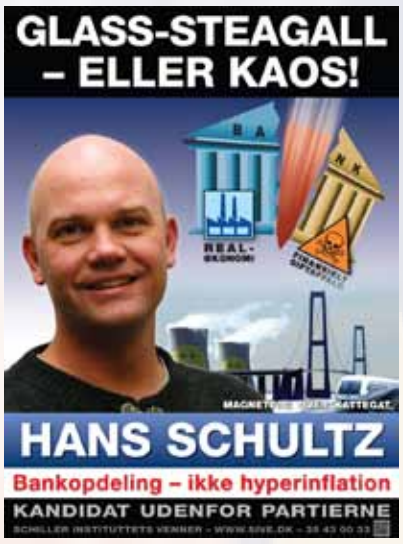

TVA:[TG's] valgtemaer er en anden måde at redde bankerne på og en Kattegatbro, magnettog, kernekraftværker. Hans valgplakat fra 2007 viser, at det måske er værd at lytte til ham.

TG: Den er fra valget i 2007, hvor jeg sagde »Efter finanskrakket: Magnettog over Kattegat«. Vi havde mange diskussioner, hvor folk sagde: »Hvad mener du med finanskrakket?« Det er der ingen der siger i dag.

JK: »Glass-Steagall som jeg kører kampagne for, det definerer om vi vil have en fremtid med velfærd og velstand, og i tilfælde af, at det ikke bliver indført i Danmark og globalt, bliver verden kastet ud i, ikke bare en recession, men en sammenbrud af civilisation«.

[HS] har to klare bud på, hvordan man løser finanskrisen: Et magnettog over Kattegat og en opdeling af bankerne: »Vi skal lave en opdeling, så vi adskiller investeringsbankdelen fra den almindelige kommercielle og sparekassedelen af bankverdenen«.

Martin Breum: Hvis du var en del af forhandlingerne på Christiansborg om regeringsgrundlaget lige nu, hvad ville så være hovedanalysen i dit hoved ...?

TG: Det er, at den økonomiske krise og den finansielle krise er langt værre end folk tror og end man har beskrevet i medierne. Lige nu har der allerede været et jordskælv og nu venter vi på tsunamien. Den flodbølge der kommer til at skylle ind over også Danmarks kyster, og som truer med både at lægge vores banker ned, men også vores økonomi....

MB: Ja, du forudså finanskrakket.

TG: Det jeg kunne gøre, fordi jeg samarbejder med den amerikanske økonom Lyndon LaRouche, så kunne jeg sige "Der kommer en krise. Det her system krakker!" Fordi vi ikke kigger på økonomi som penge, men kigger på, hvordan vi fysisk reproducer samfundet... Min strategi er, at få de vigtige spørgsmål på dagsordenen. Den her gang stillede jeg op med sloganet: »Glass-Steagall eller kaos«, for det regeringen nu sidder med, er, at hvis ikke de går ind og opdeler bankerne, og går ind og siger: »Hvad har at gøre med realøkonomien? Det kan vi i staten gå ind og støtte og dække. Hvad har at gøre med spekulation? Det må vi skære fra.«

Internetavisen for politik og kultur

Information

Fra en artikel den 14/10 med udgangpunkt i Gillesbergs »Glass Steagall – eller kaos«-valgplakat:

Jesper Jespersen, professor i økonomi på RUC: Der er gode økonomiske argumenter for at indføre en Glass-Steagall-lignende lov…. De sidste tre-fire års økonomiske udvikling er et uigendriveligt udtryk for, at der er for lidt regulering på området…. [Normal bank aktivitet] er vigtigt for et samfund, og derfor kan man ikke overlade det ureguleret til et privat initiativ, som har andre parametre, de skal optimere.

Finn Østrup, professor i finansiering på CBS: Med Glass-Steagall udskiller man de mere spekulative dele. Man fjerner det unødvendige, så der kun er det nødvendige tilbage.

Johannes Raaballe, professor på Aarhus Universitet: Det er meget fornuft i det her…. Danske Bank har eksempelvis tabt en masse penge på deres aktiviteter i Irland. Hvis man havde splittet bankerne op, ville man bare sige: Det er ærgerligt, så må den del af virksomheden gå ned…. I Schweiz og England siger man: 'Den [normale] del af bankdriften vil vi som samfund gerne støtte og garantere.' Men investeringsdelen er ikke systemisk vigtig. Derfor siger man: 'Hvis den går ned, så får I ikke en krone i statsstøtte.'

Unge mennesker over hele verden, fra Cairo og Athen til Wall Street, går på gaden med krav om en fremtid. Det er gået op for dem, at den nuværende økonomiske politik er opskriften på undergang, og at de må handle nu, for ellers …. Sådanne tider i krisens og usikkerhedens tegn fordrer et lederskab, der har indsigt og mod til uden omsvøb at fortælle befolkningen, hvad den er oppe imod, og udstikke de løsninger, der kan vende udviklingen, baseret på en optimistisk fremtidsvision. Det er et lederskab med disse kvaliteter, som Schiller Instituttets Venners (Sive) valgkampagne har udvist, og som nu giver genlyd i den danske befolkning.

Tre Sive-aktivister stillede op til Folketingsvalget 2011 som kandidater uden for partierne: Tom Gillesberg, formand for Schiller Instituttet i Danmark, stillede op i Københavns Storkreds, Janus Kramer stillede op i Østjylland og Hans Schultz i Nordjylland, således dækkende 30% af de danske vælgere. Mens kandidaterne ikke fik tilstrækkeligt med stemmer til at sikre en plads i Folketinget, så blev deres advarsler og løsningsforslag sat på dagsordenen. Der foregår nu en almindelig debat om, at Schiller Instituttets kandidater, der lyttede til den amerikanske økonom Lyndon LaRouche, havde ret, da de i 2007 advarede om det forestående finanskrak, samt at de ved, hvordan dette skal håndteres. Valgkampagnen har givet tre klare resultater:

1. Det provokerende Sive-slogan »Glass Steagall – eller kaos!« har sat en lov om opdeling af bankvæsenet på dagsordenen i Danmark og været med til at sprede ordet internationalt. Valgplakaterne fremtvang spørgsmålet: »Hvad er Glass Steagall?«, og pressens dækning gjorde det muligt for kandidaterne at gøre svaret tilgængelig for offentligheden (se: www.sive.dk).

En genindførelse af Franklin D. Roosevelts 1933 Glass Steagall banklov er det vigtigste første skridt hen imod en økonomisk genrejsning. Den beskyttede normal bankvirksomhed mod spekulationsbobler ved at opstille vandtætte skodder mellem normale banker og investeringsbanker med højrisikoaktivitet. Staten skal således ikke redde spekulative finansielle værdier på bekostning af det almene vel.

2. Det er nu offentligt anerkendt, som det også fremgår af en stor del af den omfattende mediedækning, at de tre kandidater havde ret, da de ved det forrige folketingsvalg i 2007 advarede om det kommende finanskrak med sloganet: »Efter finanskrakket – Magnettog over Kattegat.« Og at man måske skulle lytte til dem nu.

3. Regeringsskiftet betyder, at der er åbnet op for muligheden for en virkeliggørelse af de tre hovedforslag, som Schiller Instituttet har ført kampagne for i den seneste tid: nedsættelse af en kommission til undersøgelse af finanskrisen med det formål at offentliggøre, hvad der gik galt; en Glass Steagall bankopdelingslov med det formål at fjerne den spekulative kræftsvulst: og opførelsen af en Kattegatbro, der vil forbinde Danmarks to største byer og sætte gang i den økonomiske genrejsning.

Tidspunktet er her til at forvandle disse, og andre fremtidsorienterede idéer omtalt i denne avis, til fysisk virkelighed. Og for at få det til at ske bliver du nødt til at engagere dig. Bliv en aktør – begynd med at kontakte os og meld dig som uddeler af denne avis, der trykkes i 50.000 eksemplarer. Din fremtid står på spil. *- mr*

Kontakt os! : 35 43 00 33, si@schillerinstitut.dk, www.schillerinstitut.dk